

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

**BUDDHIST PRIESTS' ROLES IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE VIEWPOINT OF
COMMUNITY LEADERS FRO MAKHAM DISTRICT IN CHANTHABURI**

วิทยานิพนธ์
ของ
พระมหากิตติ สุจิตฺโต (สร้อยมาลา)

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มกราคม 2556

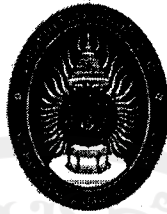
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
BUDDHIST PRIESTS' ROLES IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE VIEWPOINT OF
COMMUNITY LEADERS FRO MAKHAM DISTRICT IN CHANTHABURI

วิทยานิพนธ์
ของ
พระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา)

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มกราคม 2556

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม

จังหวัดจันทบุรี

Buddhist Priests' Roles in Community Development in the Viewpoint of Community Leaders from

Makhom District in Chanthaburi

พระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายดา ประเสริฐภักดิ์)

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร นิมเลียง)

วันที่ ๒๘ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖

พระมหากิติ สุกิจโต (สร้อยมาลา). (2555). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะ
ของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์
เพื่อการพัฒนา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ พรทิพา นิโรจน์ ศศ.ม.(สังคมวิทยา)	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ร.ค. (รัฐศาสตร์)	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม 2) เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา
ชุมชนในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษา
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขามจังหวัดจันทบุรี ได้คัดเลือกจากประชากรเป้าหมาย
โดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน
(Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ
(Systematic Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความ
เชื่อมั่น เท่ากับ 0.9351 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่า
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการ
ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe Method)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนในเขตอำเภอมะขามโดยรวม ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะ
ของประชาชน มากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.54 มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนา
ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนะในระดับมากและระดับน้อยใกล้เคียงกัน โดยระดับมาก
มีร้อยละ 17.80 และระดับน้อยมีร้อยละ 14.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองของ
พระสงฆ์ ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 60.21 มีทัศนะต่อด้านการปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
รองลงมามีทัศนะอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 24.08 และระดับน้อย ร้อยละ 15.71 และ 2) เพื่อ
เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม
จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ใน
สังคมไทยโดยรวม ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ

ประชาชน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าจาก การศึกษา เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการอยู่อาศัยใน ชุมชน ไม่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอ มะขาม จังหวัดจันทบุรี ส่วนความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Pra Mahakitti sujitto (Soiymala). (2012). **Buddhist Priests' Roles in Community Development in the Viewpoint of Community Leaders from Makham District in Chanthaburi.** Thesis. M.A. (Social Sciences for Development). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Associate Professor Porntipa Niroj M.S. (Sociology)	Chairman
Assistant Professor Dr. Chaicon Praditsil Ph.D. (Political Science)	Member

Abstract

The purposes of this research were 1) to study Buddhist priests' roles in community development viewed by community leaders from Makham District in Chanthaburi. 2) to compare Buddhist priests' roles in community development in the opinion of community leaders from Makham District in Chanthaburi. This study was critically classified by personal factors and understanding of Buddhist priests' roles in Thailand. The research population was systematically selected; the 379 people Makham District in Chanthaburi participated in this study. The sample size was estimated by using Krejcie and Morgan's sample size table. The research instrument was a questionnaire of 5 rating scales with reliability level of 0.9351. The data was statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's test.

The results were found out as follows 1) the viewpoint of community leaders from Makham District towards Buddhist priests' roles in community development was at the medium level showing 67.54 percent. The community leaders also showed their opinion of the high level at 17.80 percent and the low level at 14.66 percent. The viewpoint of community leaders towards the roles of Buddhist priests' administration was at the medium level showing 60.21 percent. The community leaders also showed their opinion of high level at 24.08 percent and the low level at 15.71 percent. 2) When aspects of personal factors and understanding of Buddhist priests' roles in Thailand were classified, the comparative result of the community leaders' viewpoint towards Buddhist priests' roles in community development were not different. The finding revealed that the factors of genders, ages, status, educational levels, careers, incomes and periods of living in the community did not affect the community leaders' viewpoint towards Buddhist

priests' roles in community development. The aspect of the different understanding of Buddhist priests' roles in community development showed the significant difference at the .05 statistical level.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ ประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ตลอดจน ผศ.ดร.สาขตา ประเสริฐภักดิ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถามรวมทั้งข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการทำ วิจัยรวมทั้งประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ให้ความกรุณาและร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์และให้ความสะดวกในขั้นตอนต่างๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนๆ และพระเถระผู้ใหญ่ทุกรูปที่คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนกับผู้วิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูทดแทนแก่บิดา มารดา ของข้าพเจ้า

พระครูสุจิตกิตติวัฒน์ (พระมหากิตติ สุจิตฺโต/สร้อยมาลา)

เจ้าคณะอำเภอมะขาม/เจ้าอาวาสวัดบ้านอ่าง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	10
ความหมายของบทบาท.....	10
ลักษณะของบทบาท.....	12
ประเภทของบทบาท	14
ความสำคัญของบทบาท.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน.....	17
ความหมายการพัฒนาชุมชน	17
ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา	19
บทบาทหลักของพระสงฆ์ในสังคมไทย	25
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนะ.....	28
ความหมายของทัศนะ	28
ลักษณะและที่มาของทัศนะ	29
ความสำคัญของทัศนะ	30
องค์ประกอบของทัศนะ	32
การวัดทัศนะ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	64
วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผลการวิจัย.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	78
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	80
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	93
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	100

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นรายด้าน	44
2	จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย	46
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ ในสังคมไทย จำแนกเป็นรายชื่อ	46
4	จำนวนและร้อยละของระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ ประชาชน	49
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน ทัศนะของประชาชน ด้านการปกครอง จำแนกเป็นรายชื่อ	50
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน ทัศนะของประชาชน ด้านการศาสนศึกษา จำแนกเป็นรายชื่อ	51
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน ทัศนะของประชาชน ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายชื่อ	52
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน ทัศนะของประชาชน ด้านการเผยแผ่ จำแนกเป็นรายชื่อ	53
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชน ด้านการสาธารณูปการ จำแนกเป็นรายชื่อ	54
10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนใน ทัศนะของประชาชน ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายชื่อ	55
11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ	56
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอายุ	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านสถานภาพ	58
14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านการศึกษา	59
15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอาชีพ	60
16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านรายได้ของครอบครัว	61
17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านระยะเวลาอาศัยในชุมชน	62
18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของ พระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในยุคก่อนพุทธศักราชนั้น ครั้งที่พระสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้ทรงพิจารณาว่าธรรมะที่ตรัสรู้ เป็นของละเอียดสุขุมกัมภีรภาพ ผู้อื่นรู้ตามเห็นตามได้ยาก ไม่คิดที่จะทรงแสดงแก่ผู้อื่นแต่อาศัยพระมหากรุณาธิคุณ จึงได้ตกลงพระทัยที่จะสั่งสอนธรรมะแก่เวไนยสัตว์ กล่าวตามนัยบุคลาธิษฐานว่า ท้าวสหัมบดีพรหมอาราธนาให้พระองค์ทรงแสดงธรรม จึงมีธรรมนิยมอาราธนาธรรมขึ้นต้นว่า พุรุหมา จ โลกชิปติ สหมปติ กตอณฺหสิ อนชิวรํ อยาจจ ฯลฯ โดยทรงเปรียบเทียบเวไนยสัตว์กับดอกบัวสี่เหล่า ดอกที่ขึ้นพ้นน้ำแล้วเมื่อได้รับแสงอาทิตย์ก็พร้อมที่จะบาน ดอกที่อยู่ปรื๋มน้ำจะบานในวันพรุ่ง ดอกที่อยู่ใต้น้ำจะบานในโอกาสต่อไป ดอกที่อยู่ในโคลนตมย่อมตกเป็นเหยื่อของปลาและเต่า มนุษย์ก็เหมือนกัน บางพวกมีสติปัญญาดี ย่อมรู้ธรรมที่ทรงแสดงได้ทันที บางพวกต้องอบรมสั่งสอนเล็กน้อย บางพวกต้องอบรมพรั่สอนเป็นเวลานาน จึงรู้ตามเห็นตามได้ บางพวกไม่สามารถสอนให้รู้ตามได้ เหมือนดอกบัวอยู่ในโคลนตม ย่อมที่จะตกเป็นเหยื่อของปลา และเต่า เมื่อทรงดำริได้อย่างนี้ ก็ตกลงพระทัยที่จะประกาศสั่งธรรม ทรงคิดถึงอาฬารดาบสและ อุทกดาบส เจ้าลัทธิที่พระองค์เคยศึกษาว่าเป็นผู้มีกิเลสน้อย มีสติปัญญาสามารถรู้ตามได้ หากได้ฟังธรรม แต่ท่านทั้งสองมรณะไปก่อนแล้ว ก็ทรงคิดถึงปัญจวัคคีย์ ซึ่งเคยอุปัฏฐากพระองค์เมื่อทรงบำเพ็ญ ทุรกกิริยา และพากันหลีกไปเมื่อทรงเปลี่ยนมาบำเพ็ญเพียรทางจิต (กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. 2539 : 60)

พระพุทธองค์ได้เสด็จไปหาปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี และในวันเพ็ญเดือน 8 ปีที่ทรงตรัสรู้ได้แสดง ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร อันเป็น พระปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ทรงกล่าวถึงทางอันเป็นที่สุดสองอย่างว่าบรรพชิตไม่ควรเสพ คือ กามสุขัลลิกานุโยค การหมกมุ่นแสวงหาความสุขทางกามและอัตตคิลมถานุโยค การประพฤติทรมาณกายให้ได้รับทุกข์ยากว่าไม่ใช่ทางทำให้บุคคลพ้นทุกข์ แต่มีขณิมาปฎิพาทาทางสายกลางเป็นทางทำให้บุคคลเป็นพระอริยะพ้นจากทุกข์ได้เรียกว่ามรรคมีองค์ 8 คือ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา กัมมกัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวา야มะ สัมมาสติและสัมมาสมาธิ เป็นทางอันประเสริฐ ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เองเป็นทุกข์นิโรธคามินีปฎิพาทา ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ แล้วทรงแสดงอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พระโกณฑัญญะ หัวหน้าพระปัญจวัคคีย์ ได้ดวงตาเห็นธรรม ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา (ขุททกปิฎก สมุททสมุท สัพพทนต์ นิโรธสมุท) (กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. 2539 : 62) พระองค์ทรงตีพระทัยเปล่งพระอุทานว่า อณฺญาสิ วต โภ

โกณฑัญญ โย อัญญาสิ วต โภ โกณฑัญญ โยโกณฑัญญะ รู้แล้วหนอ ๆ พระโกณฑัญญะ ได้ नामเพิ่มว่า
อัญญาโกณฑัญญะแต่นั้นมา และได้ขอบรรพชาอุปสมบท พระองค์ตรัสว่า ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด
ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด (เอหิ ภิกขุ,
สุวากขาโต ธมโม จร พุรุมหจริยं สมมาทุกขสฺส อนตฺตกริยา) ต่อมาพระองค์ได้ทรงสอน วัปปะ ภัททิยะ
มหามานะ และอัสสชิ ให้ได้ดวงตาเห็นธรรมบรรลุพระโสดาบันด้วย เมื่อทั้งสี่รูป ได้ทูลขอบรรพชา
อุปสมบท พระองค์ทรงอนุญาต ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา พระปัญจวัคคีย์ได้เป็นพระอริยสงฆ์สาวก
คณะแรกพระธรรมวินัยนี้ สังฆรัตนะเกิดขึ้นครบองค์พระรัตนตรัยแต่นั้นมา (ปัลลิม โขติยฐายกฺกุล.
2550 : 2)

พระสงฆ์ จึงเป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา และเป็นที่เคารพของพุทธศาสนิกชนตลอดมา
ซึ่งเป็นกลุ่มของสังคมที่มีข้อปฏิบัติที่เคร่งครัดกว่าคนในสังคมอื่นๆ หรือ อาจเรียกได้ว่า เป็นผู้นำ
ชุมชนอย่างไม่เป็นทางการของชุมชน เนื่องจากพระสงฆ์ได้รับการยกขึ้นเป็นองค์กรชั้นพิเศษ
ในกลุ่มชุมชนทั่วไป และอาจมองได้ว่าเป็น เทวบุคลลในชุมชน แม้กลุ่มชุมชนศาสนาอื่น ยังให้
ความนับถือ เนื่องจากเห็นข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่ได้ให้กับสังคมต่าง ๆ พระสงฆ์ได้มีการ
สืบทอดการปฏิบัติต่อ ๆ กันมา แม้จะเป็นเวลานานถึง 2555 ปีแล้วก็ตามแต่ก็ยังคงปฏิบัติสม่ำเสมอ
ในกิจต่างๆ ที่ควรปฏิบัติ กอปรกับยังได้ช่วยจรรโลงสังคมให้มีความสงบ รู้จักสร้างคุณดี ละความชั่ว
รู้จักความพอดีพองาม รู้จักแนวทางในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญที่สุดคือ ให้สังคมรู้จักคำว่า
ให้ อกัธ แก่กันและกัน สืบมาถึงปัจจุบัน สังคมไทยและสังคมโลกต่างก็มีแนวทางพุทธศาสนา
โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำและปฏิบัติ นำสังคมตลอดเรื่อยมา

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันนั้น ได้แบ่งหน้าที่ต่าง ๆ ออกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นกว่า
เมื่อก่อน ว่าอย่างไหนควรเรียกว่าอะไร เพื่อเป็นการร่วมพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในการดูแล
สังคม โดยจะเห็นจากคำว่า บวร อันเป็นคำที่มีความหมายว่า ประเสริฐ บ ย่อมมาจาก บ้าน ว
ย่อมมาจาก วัด และ ร ย่อมมาจาก โรงเรียน ย่อมมองให้เห็นถึงความสำคัญของวัดว่าอยู่ร่วมกับชุมชน
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่สามารถแยกออกจากชุมชนได้เลย เมื่อชุมชนมากขึ้น ก็ย่อมมีวัดและ
โรงเรียนมากขึ้นตามไปด้วย เพราะบ้านเป็นองค์กรแรกของชุมชน ต่อมาก็มีวัดหรือโรงเรียนเกิดขึ้น
ในชุมชน เพื่อให้เกิดความสมดุลในชุมชนทั้งในด้านการศึกษาและในด้านจิตใจ ดังคำว่าความรู้
ควบคู่คุณธรรม พระสงฆ์ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก พระสงฆ์เหล่านี้ ก็คือ
กุลบุตรที่อยู่ในชุมชนนั้นหรืออาจเป็นชุมชนอื่น ที่เขาบวชเข้ามา โดยมีการรับรองจากสงฆ์ผู้ที่
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคมกำหนดไว้ ต่างก็ได้ช่วยเหลือหลอมสังคมให้มีความ
สงบร่มเย็น และแนะนำทางปฏิบัติที่ถูกต้องให้กับชุมชน ดังคำกลอนที่ พระธรรมทัตตนาธร
(ทองสุก ป.ธ.8) อดีตเจ้าอาวาสวัดชนะสงคราม กรุงเทพฯ ได้ประพันธ์ไว้ว่า วัดจะดี มีหลักฐาน

เพราะบ้านช่วย บ้านจะสวย เพราะมีวัด คัดนิสัย บ้านกับวัด ผลัดกันช่วย ต่างอวยชัย ถ้ายัดกัน
ก็บรรลัย ทั้งสองทาง (พระมหากษัตริย์ นันทเพชร. 2540 : 23)

ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ ได้มีองค์กรสูงสุดดูแลความเรียบร้อย คือ มหาเถรสมาคม
ได้แบ่งหน้าที่ในการพัฒนาองค์กรและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนออกเป็น 6 ประการ คือ

1. งานการปกครอง เช่น งานด้านการดูแลพระภิกษุสามเณรในวัดและในหน้าที่ ที่ตน
รับผิดชอบอยู่ ฯลฯ
2. งานการศึกษา เช่น งานด้านศึกษาวิชาทางพุทธศาสนา ทั้งนักธรรมและบาลี ฯลฯ
3. งานการศึกษาสงเคราะห์ เช่น งานด้านการมอบทุนการศึกษา การตั้งทุน ฯลฯ
4. งานการเผยแผ่ เช่น งานด้านการออกปฏิบัติหน้าที่ของพระธรรมทูต การเรียนการสอน
พุทธศาสนาวินัย การสอนธรรมในโรงเรียน ฯลฯ
5. งานสาธารณูปการ เช่นงานด้านการก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัดของตน ฯลฯ
6. งานสาธารณสงเคราะห์ เช่น การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้เกิดขึ้นในชุมชน ฯลฯ

ในหน้าที่ทั้ง 6 ประการนี้ คณะสงฆ์ได้ยึดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่จะเข้า
ไปร่วมพัฒนาชุมชน โดยการแบ่งหน้าที่กันทำจำแนกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อความเข้าใจของผู้ที่เข้า
มาร่วมพัฒนาชุมชนนั้น เหมือนกันทั่วประเทศหรือสถานที่ที่มีพระสงฆ์ออกไปเผยแผ่ต่างประเทศ
ทั่วโลก (ปลื้มโชติธัญญาภรณ์. 2550 : 293)

สภาวะชุมชนไทยปัจจุบัน ได้นำแนวคิดพัฒนามาจากคำว่า Development ซึ่งเป็นคำ
ของชาวตะวันตกมาใช้เป็นฐานในการพัฒนา มีความยุ่งยาก ซับซ้อน (Complexity) ในด้าน
ของเงื่อนไข เหตุปัจจัย หากไม่มีการศึกษาเรียนรู้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเหตุปัจจัยในเงื่อนไข
ให้รู้เท่าทันแล้ว คงยากที่จะแก้ปัญหาของสังคมของชุมชน อย่างที่เคยนำไปบรรยายในหลาย ๆ
ที่ว่าในสังคมเรามีปัญหา สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เศรษฐกิจระบอบ สังคมล่มสลาย การศึกษาสับสน
วุ่นวาย พัฒนาเลือนลอย ค่านิยมแบบคอบริโภค อยู่ในโลกเสมือนจริง หลงสิ่งเสพติดเหล่านี้ล้วน
เป็นปัญหาที่จะต้องมีการทุกภาคส่วนเข้าไปมีบทบาทช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ ๆ ให้หมดไป พระสงฆ์
นั้นก็ป็นองค์กรหนึ่งที่ได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้เกิดภาวะที่สมดุลในการดำเนิน
วิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ

การดำเนินวิถีชีวิตนั้นได้ยึดหลักทางคำสอนของพระพุทธศาสนา การเกิด การแก่
การเจ็บ และการตาย ต่างก็ได้อาศัยวัดเป็นจุดศูนย์กลางแม้กระทั่งมีกิจกรรมหมู่บ้านก็มีวัดเป็น
ศูนย์กลาง นับได้ว่าวัดได้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างยิ่ง ประชาชนในเขต
อำเภอแม่ขาม ก็เช่นเดียวกันที่นับถือพระพุทธศาสนานั้น บางคนบางกลุ่มก็ขาดความรู้ความเข้าใจ
ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่นำมาปฏิบัติให้ถูกต้อง เช่น มีการนำอบายมุขเข้าไป

ในวัด เวลาทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ก็จะมีสิ่งที่ขัดต่อคำสอนอยู่เป็นประจำ โดยไม่ได้คำนึงถึงว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควร และผู้ได้ชื่อว่าได้บวชเรียนแล้วก็ไม่ควรนำมาปฏิบัติในภาวะที่ตนครองฆราวาส ผู้ที่ไม่ได้บวชเรียนก็ยังไม่เข้าใจมากขึ้น ได้แต่ทำตามในสิ่งเขาทำตามต่อ ๆ กันมา ถึงปัจจุบัน ผู้ที่เป็นเยาวชนก็ขาดการดูแลจากผู้ปกครองเพราะจะต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อนำมาจุนเจือครอบครัว จนไม่ค่อยมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันมากนัก ปล่อยให้เป็นการละเลยของครูที่คอยสอนสั่งอบรม ปัจจุบันโรงเรียนที่อยู่ในวัดก็น้อยลง เยาวชนจึงไม่ค่อยมีโอกาสนัดสัปดาห์วัดจึงได้แต่มุ่งในหลักวิชาการอย่างเดียว ดังที่ได้เกิดเหตุการณ์อยู่บ่อย ๆ อันเป็นเหตุการณ์ ที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมเป็นอย่างยิ่ง คณะสงฆ์อำเภอมะขาม ได้เล็งเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พยายามแก้ปัญหาเหล่านั้นให้บรรเทาไป เช่นมีการออกปฏิบัติกิจพระธรรมทูต สอนศีลธรรมในโรงเรียน บวชสามเณรภาคฤดูร้อน บวชชี-พราหมณ์ จัดโครงการปฏิบัติธรรม จัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล แจกทุนแก่นักเรียน บริจาคกองทุนอาหารกลางวัน เป็นต้น เพื่อคาดหวังในคุณธรรมที่จะให้เกิดขึ้นในชุมชน อันจะก่อให้เกิดความสามัคคี อยู่ดีมีสุข เกิดความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้คณะสงฆ์ได้ยึดหลักนโยบายตามหน้าที่ทั้ง 6 ด้านของคณะสงฆ์ ทั้งในส่วนที่อยู่ในวัดและไปยังชุมชนหมู่บ้านตลอดมา แต่การปฏิบัติภารกิจนั้นอาจขาดบางด้าน ที่คณะสงฆ์มิได้ตระหนักหรือเน้นในการมีส่วนร่วมกับชุมชน และบางครั้งคณะสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วม แต่ชุมชนไม่ยอมรับหรือไม่เข้าใจว่า การกระทำนั้นเป็นกิจที่สงฆ์ควรเข้าไปช่วยเหลือ เช่น มีการตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ประจำวัดต่าง ๆ ในเขตอำเภอมะขาม โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำดำเนินการ เพื่อวัตถุประสงค์คือต้องการให้สมาชิกเข้าวัด รู้จักธรรมะ คือ สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อกัน รู้จักออม รู้จักคำว่าพอเพียง รู้จักและให้เกิดความสามัคคีในชุมชน แต่ชุมชนบางส่วนก็มีความคิดว่า พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเรื่องเงินๆทองๆ เป็นการผิวนัยของพระ โดยไม่ได้คิดว่า ถ้าพระสงฆ์ไม่เข้าไปช่วยเหลือ ชุมชนจะเป็นอย่างไร และที่เข้าไปนั้นเป็นแต่ให้นโยบายและให้กำลังใจต่อการรวมกลุ่มของชุมชนในการบริหารจัดการเท่านั้น มิได้เข้าไปจัดการบริหารเสียเอง เพื่อเป็นการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าพระสงฆ์ ได้ทำอะไรไปบ้าง และอะไรที่พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมให้มากขึ้นในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามหน้าที่ทั้ง 6 ประการ เพื่อเป็นการบูรณาการในชุมชนต่อไป

ผู้วิจัยจึงทำการวิจัย เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน เพื่อเป็นการสำรวจสิ่งที่พระสงฆ์ได้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตามความเป็นจริงตามหน้าที่ที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 15 ตรี ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
2. ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร

3. ควบคุมและส่งเสริมศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

4. รักษาหลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

ตามหน้าที่ดังกล่าว พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ของตน โดยเฉพาะเจ้าคณะผู้ปกครอง จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาทั้งในส่วนวัดและในส่วนชุมชน และต้องทราบว่าในส่วนใดบ้างที่พระสงฆ์ในเขตอำเภอมะขามที่เข้าพัฒนาชุมชนน้อยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผลการวิจัยนี้จะมีผลต่อพระสงฆ์ที่จะเติมเต็มในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ในการเสริมสร้าง และปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการวางแผนในการบริหารงานพระสงฆ์ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30,721 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอมะขาม. 2554 : 38)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษานี้ ศึกษากับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขามจังหวัดจันทบุรี ได้คัดเลือกจากประชากรเป้าหมายโดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 :

607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) สถานภาพสมรส
- 4) การศึกษา
- 5) อาชีพ
- 6) รายได้ของครอบครัว
- 7) ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

2.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ

ประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ตามหน้าที่ 6 ประการ ดังนี้

2.2.1 ด้านการปกครอง

2.2.2 ด้านการศาสนศึกษา

2.2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

2.2.4 ด้านการเผยแผ่

2.2.5 ด้านการสาธารณูปการ

2.2.6 ด้านสาธารณสงเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งมี 2 ประการ คือ

บทบาทที่กำหนดของพฤติกรรมอันเป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพของบุคคล และบทบาทที่เกิดจากความคาดหวังของบุคคลในสังคมนั้น ๆ

2. การพัฒนาชุมชน หมายถึง การทำให้ชุมชนเจริญขึ้นจากที่เป็นอยู่โดยการนำ

เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการนำวิชาการแปลกใหม่เข้ามาใช้ เป็นการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุ จิตใจ และความคิด ให้เกิดมีในชุมชนนั้น ๆ

3. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน หมายถึงพระสงฆ์ได้ดำเนินการพัฒนาชุมชนในหน้าที่ที่กำหนดไว้ใน มาตรา 15 ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยสรุปมี 6 ด้าน คือ

3.1 ด้านการปกครอง ได้แก่ การปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพักนถอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของมหาเถรสมาคม

3.2 ด้านการศึกษา ได้แก่ การเป็นธุระในการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม และบาลีแก่พระภิกษุสามเณร

3.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดการศึกษาทั้ง ศาสนศึกษา ตั้งศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนปริยัติสายสามัญ โรงเรียนการกุศล รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้การสงเคราะห์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ นอกจากนี้ ก็ยังได้มอบทุนการศึกษา อาหารกลางวันแก่นักเรียน การเข้าสอนจริยธรรมในสถานการศึกษา

3.4 ด้านการเผยแผ่ ได้แก่ การแสดงเทศนา การปาฐกถา การบรรยาย หลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา ให้ประชาชน เยาวชน หรือคนในชุมชน ได้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง หรือการดำเนินการอื่นใดในรูปแบบของ โครงการหรือการดำเนินงานส่วนตัว เพื่อให้ธรรมเข้าถึงจิตใจประชาชน เช่น การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล การปฏิบัติงานของพระธรรมทูต เป็นต้น

3.5 ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ บำรุงรักษาวัด จัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปด้วยดี มีการก่อสร้างอุโบสถ กุฏิ วิหาร ศาลาการเปรียญ เจดีย์ หอระฆัง มณฑป หอพระไตรปิฎก กำแพงวัด โรงธรรม เป็นต้น โดยจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและเมื่อชำรุดทรุดโทรม ก็ทำการปฏิสังขรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานหรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ ที่พระสงฆ์หรือวัดได้จัดทำอยู่ ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.6.1 การดำเนินกิจการเอง เช่น กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือคราวประสบภัยพิบัติ การกำหนดเขตอภัยทาน เป็นต้น

3.6.2 การเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การช่วยเหลือทางราชการ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรคระบาด เป็นต้น

3.6.3 การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างประปาและไฟฟ้า การสร้างศาลาพักร้อน เป็นต้น

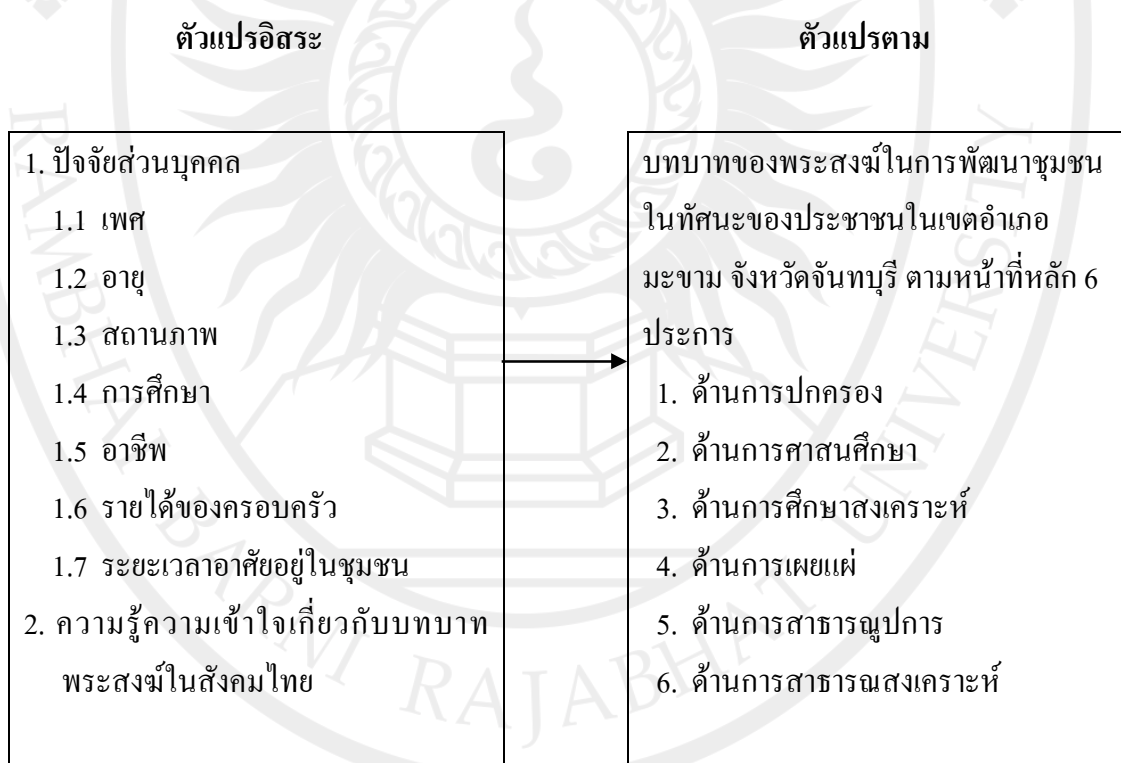
3.6.4 การเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์เช่นการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสงเคราะห์คนชราและคนพิการ หรือการสงเคราะห์โดยประการอื่น

4. **ทัศนะ** หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตามความเข้าใจของตนว่ามีความเหมาะสมเพียงใด และผลควรจะเป็นปรากฏการณ์ในอนาคตอย่างไร

5. **ประชาชน** หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30,721 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอมะขาม, 2554 : 38)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มี สถานภาพ ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา
ชุมชน แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มี การศึกษา ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
แตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มี ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ต่างกัน
มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
 - 1.1 ความหมายของบทบาท
 - 1.2 ลักษณะของบทบาท
 - 1.3 ประเภทของบทบาท
 - 1.4 ความสำคัญของบทบาท
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
 - 2.1 ความหมายการพัฒนาชุมชน
 - 2.2 ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา
 - 2.3 บทบาทหลักของพระสงฆ์ในสังคมไทย
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนะ
 - 3.1 ความหมายของทัศนะ
 - 3.2 ลักษณะและที่มาของทัศนะ
 - 3.3 ความสำคัญของทัศนะ
 - 3.4 องค์ประกอบของทัศนะ
 - 3.5 การวัดทัศนะ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1. ความหมายของบทบาท

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบทบาท ไว้หลายท่านดังนี้

สงวนศรี วิรัชชัย (2528 : 20) ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งซึ่งประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใด ก็จะต้องแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ ให้เป็นบทบาทของตำแหน่งนั้น ๆ และเมื่อใดที่บุคคลเปลี่ยนแปลงตำแหน่งการแสดงบทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย

พรพิทยา แก้วสามสี (2529 : 1) ให้ความหมายบทบาทว่าเป็นการกระทำหรือแสดงออกของผู้บริหารที่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งวัดและประเมินผลได้ จากทัศนะของกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา

พัทธา สายหู (2529 : 56) อธิบายว่า บทบาท คือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่และสิทธิในการกระทำตามบทของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่นโดยสังคมเป็นตัวกำหนดไว้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะกฎหมายหรือข้อบังคับเท่านั้น แต่ได้อาศัยความต้องการและการยอมรับร่วมกันในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ดังนั้น ความหมายของบทบาทอาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลาหรือตามความปรารถนาของผู้ร่วมใช้บทบาทส่วนสถานภาพก็คือ ฐานะ ตำแหน่ง ที่บุคคลได้จากการปฏิบัติตามบทบาทนั้น เมื่อเทียบกับฐานะตำแหน่งและบทบาทตามผู้อื่น

สุพัตรา สุภาพ (2539 : 17) กล่าวถึงสถานภาพและบทบาทว่า การที่เรากำหนดเรียกบุคคลว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้น เป็นการเรียกตามสถานภาพของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้มาจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิทธิและหน้าที่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ๆ และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง

ปราชญา กล้าผจญ (2540 : 34) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ ว่าสิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น

จิรศักดิ์ กลิ่นพิบูลย์ (2541 : 5) ให้ความหมายว่า บทบาทจะหมายถึงแบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบดังกล่าวจะสืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (Norm) ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้นแบบแผนของพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกี่ยวกับ สิทธิ และหน้าที่ ตามตำแหน่งทางสังคม ที่สังคมคาดหวังหรือกำหนดไว้นั่นเอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 602) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

พระมหาโชติน ละมูล (2545 : 21) ได้กล่าวว่าบทบาท คือ แบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคล อันเกิดจากความคาดหวังของบุคคลในสังคมนั้นๆ และบทบาทจะเปลี่ยนไปตามตำแหน่งที่เปลี่ยนไป

นฤมล วรรณเศรษฐี (2547: 18) ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ สรุปได้ว่า บทบาทมีความหมาย 2 ประการ ประการแรก คือ การพิจารณาในด้านโครงสร้างของสังคมบทบาท คือ ตำแหน่งทางสังคม ที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งแสดงลักษณะออกโดยคุณสมบัติและ กิจกรรมของบุคคลที่ครอบครองตำแหน่งนั้นอีกประการหนึ่ง พิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการปะทะสังสรรค์บทบาท คือ ผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ ของบุคคลที่อยู่ในสภาพแห่งการปะทะสังสรรค์นั้นในประการแรก บทบาทเป็นการจำแนกชั้น ของบุคคลที่อยู่ในสังคม ที่ถูกจำแนกในคุณสมบัติและพฤติกรรมของคนที่บรรทัดฐานทางสังคม ประการที่สอง บทบาทเป็นวิธีการแสดงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งขึ้นอยู่กับนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มุมเหตุจูงใจ และความพอใจ

นอกจากนี้ สุชา จันทร์เอม (2553 : 30) ได้อธิบายว่า บทบาท คือ สิ่งที่บุคคล ในสถานภาพต่างพึงกระทำ คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใด บุคคลในสถานภาพ นั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนด

สรุปจากการให้ความหมายของคำว่า บทบาท หมายถึง ความรับผิดชอบตามหน้าที่ ที่ตนดำรงอยู่ในแต่ละสถานภาพทั้งที่เป็นบทบาทตามธรรมชาติและบทบาทที่สังคมมอบหมายให้ บทบาทที่เป็นธรรมชาติเป็นบทบาทที่ติดตัวไปตลอดชีวิตส่วนบทบาทที่สังคมมอบหมายนั้น ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาหรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตนรับผิดชอบอยู่ อันเป็นปทัสถานที่ได้กำหนดไว้ก่อนแล้ว

2. ลักษณะของบทบาท

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาท ไว้หลายท่านดังนี้

บิดเดิล (Biddle. 1950 : 81) ได้กล่าวถึงบทบาทว่ามีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1 บทบาทในการทำงาน (Functional Role) มุ่งต่อบทบาทหรือพฤติกรรม อันเป็น ลักษณะของบุคคลผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมภายในระบบสังคมที่มั่นคง

2.2 บทบาทที่เป็นปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Role) มุ่งไปที่ บทบาทของผู้กระทำแต่ละคนวิวัฒนาการของบทบาทต่าง ๆ โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและ วิธีการที่ผู้กระทำทางสังคมเข้าใจ โดยตีความหมายของพฤติกรรมเหล่านั้น

2.3 บทบาทโครงสร้าง (Structural Role) มุ่งต่อโครงสร้างทางสังคมหรือตำแหน่ง โครงสร้างทางสังคม ที่ได้แบ่งพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งมุ่งต่อดำเนินทางสังคม อื่น ๆ ในโครงสร้าง

2.4 บทบาทขององค์กร (Organization Role) มุ่งตอบสนองบทบาทต่าง ๆ ที่มาด้วยกันกับตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ยึดถือเป็นอันเดียวในระบบสังคมที่วางไว้ก่อนเป็นระบบที่มุ่งงานและมีการจัดลำดับชั้นไว้เป็นอย่างดี

2.5 บทบาทของความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Role) มุ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับพฤติกรรม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522 : 39) ได้กล่าวว่า บทบาทของบุคคล ย่อมแสดงบทบาทตามนิสัยสัทธิและหน้าที่ตามสถานภาพการแสดงบทบาทซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่นเช่น บทบาทของนักเรียนตามความคาดหวังของครู

2.2 บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่าตนควรมีบทบาทอย่างไร เช่น ครูจะคาดหวังว่า ครูเองควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร

2.3 บทบาทที่แสดงจริง (Actual Role) เป็นบทบาทหน้าที่ที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจจะเป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรือไม่เป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวัง

ประพันธ์ อำพันประสิทธิ์ (2529 : 117-118) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงบทบาทกำหนดลักษณะหน้าที่ไว้ว่า ชีวิตสังคมถูกสร้างขึ้นมาจากคนแต่ละคนในสังคมล้วนมีตำแหน่งทางสังคมทั้งสิ้น เพื่อเป็นปัจเจกชนแต่ละคนจะได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับ โครงสร้างทางสังคมที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบที่เป็นบทบาท ผู้กระทำทุกคนสามารถจะเรียนรู้ได้โดยบทบาทที่เป็นตัวแบบได้ชี้ถึงวิถีทางเพื่อกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ แสวง รัตนมงคลมาส (2545 :27) ได้สรุปลักษณะบทบาทไว้ 5 ประการดังนี้

2.1 บทบาทเป็นอุดมคติ (Ideal Roles) หมายถึง บทบาทที่ควรจะเป็นไปตามอุดมคติอุดมการณ์ หรือหลักการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.2 บทบาทที่เป็นจริง (Actual Roles) หมายถึง ข้อเท็จจริงในด้านกิจกรรมหรือผลงานที่ปฏิบัติได้จริง

2.3 บทบาทที่รับรู้ (Perceived Role) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบหรือภารกิจของตนว่าควรเป็นอย่างไร

2.4 บทบาทที่คาดหวัง (Expecting Role) หมายถึง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มุ่งหวังต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งประพฤติปฏิบัติอย่างไร

2.5 บทบาทที่ถูคาดหวัง (Expected Role) หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งถูกคาดหวังจากอีกฝ่ายหนึ่งว่า ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นไปตามคาดหวัง ในการศึกษาเรื่องบทบาทต้องมีหลักการวิเคราะห์ ว่าบทบาทมีควรความสอดคล้อง จึงจะมีความสำเร็จ หากมีความขัดแย้งในบทบาทความล้มเหลวอาจเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่แสดงออกตามสถานะของบุคคลในสังคม บทบาทเป็นแบบแผน ความต้องการ เป้าประสงค์ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมและการกระทำเป็นสิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง

3. ประเภทของบทบาท

ซาบิน (Sabin. 1972 : 134) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของ บทบาทแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ความคาดหมาย (Expectation) เป็นความคาดหมายของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ควรจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้นอย่างไร

3.2 การแสดงบทบาท (Enactment) เป็นการแสดงบทบาทของบุคคลให้สอดคล้องกับบทบาทที่ถูกกำหนดไว้

ตุลา มหาพสุธารนนท์ (2546 : 46) กล่าวว่าบทบาทอาจแยกประเภทในสังคมได้ 3 ประการ

3.1 บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed Role or Prescription) เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

3.2 บทบาทที่ถูคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลหรือเป็นความคาดหมายของสังคมที่ต้องการให้บุคคลแสดงบทบาทนั้น ๆ รวมทั้งความคาดหมายของตนว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3.3 บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role or Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรือเป็น บทบาทที่ถูกกำหนดและ บทบาทที่ถูคาดหวังก็ได้ อย่างไรก็ตาม บทบาทที่ถูกกำหนดและ บทบาทที่คาดหวัง บางครั้งอาจรวมเรียกว่า เป็นบทบาทเดียวกัน คือ เป็นบทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เพราะว่ทั้งสองบทบาทเป็นบทบาทที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งนั้นควรกระทำ

นอกจากนี้ นฤมล วรรณสรณ์ (2547 : 15) ได้กล่าวถึงบทบาท การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติตามบทบาทในบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า เป็นบทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีได้ปฏิบัติบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงเป็นวิธีการที่บุคคล

ได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกระบุกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

- 3.1 บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของบทบาทที่ต้องการ
- 3.2 ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกระบุ
- 3.3 บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากประเภทของบทบาทที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่าบทบาทที่ถูกระบุทางสังคม คือบทบาทที่สังคมได้กำหนดไว้ อันเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐาน มีกฎระเบียบที่จะต้องปฏิบัติเสมอ เมื่อบุคคลนั้นได้เข้าไปสู่บทบาทนั้นแล้ว รวมถึงจารีตประเพณีที่ได้ประพฤติปฏิบัติต่อ ๆ กันมาด้วย บทบาทที่ถูกคาดหวังจากสังคม บทบาทที่บุคคลได้ถูกกำหนดให้อยู่ในบทบาทนั้นแล้ว จะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไร อันเป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลหรือเป็นความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้บุคคลแสดงบทบาทนั้น ๆ รวมทั้งความคาดหวังของตนว่าควรจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรบทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ถูกระบุ และบทบาทที่ถูกคาดหวังบทบาทนี้เป็นบทบาทที่บุคคลแสดงออกมาจริง ถ้าแสดงออกมาถูกต้องตามบทบาทที่ถูกระบุไว้หรือเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ย่อมได้รับการยกย่อง แต่ถ้าพฤติกรรมแสดงออกมาในทางที่ไม่เป็นไปตามบทบาทที่ถูกระบุไว้หรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ก็จะถูกตำหนิตติเตียนจากสังคมได้

4. ความสำคัญของบทบาท

ลินตัน (Linton, 1964 : 175) กล่าวว่า พฤติกรรมบทบาทมีความสำคัญต่อผลทางจิตวิทยา ได้แก่ความคิดหรือทัศนคติส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ตำแหน่งสถานภาพต่าง ๆ ของบุคคลที่ประกอบด้วยความคาดหวังจากสังคมให้บุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ ได้แสดง บทบาทให้เห็นถึงลักษณะที่ไม่หยุดนิ่งของสถานภาพ แต่ละบุคคลได้รับการกำหนดสถานภาพ และครองสถานภาพนั้นโดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อบุคคลใช้สิทธิและหน้าที่ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสถานภาพจึงแยกจากกันไม่ได้

ฮอยล์ (Hoyle, 1969 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท มาจากคำเต็มว่า บทบาททางสังคม ซึ่งมีความสำคัญต่อแบบแผนพฤติกรรมที่เหมือนกันของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเดียวกันหรืออยู่ในสังคมเดียวกันและรวมตลอดถึงแบบพฤติกรรมที่ผูกพันหรือขึ้นอยู่กับความหวังของสมาชิกอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคมด้วย

แมคโคเนล และเจมส์ (McDonald and James, 1971 : 4) กล่าวถึงบทบาท ในเชิงพฤติกรรมทางสังคมว่า บทบาทมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมซึ่งสมาชิกในสังคมคาดหวังจะให้บุคคลนั้นประพฤติ

สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 54) ได้อธิบายถึงสำคัญของบทบาทและหน้าที่ไว้ว่า การที่มนุษย์ตั้งแต่สองคนขึ้นไปอยู่ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สมาชิกของกลุ่มแต่ละกลุ่มแต่ละคนจะต้องมีสิทธิและหน้าที่รับผิดชอบในฐานะเป็นสมาชิกกลุ่ม สิทธิและหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มนี้ สามารถแยกสมาชิกกลุ่มออกจากผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกกลุ่มได้ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการให้สมาชิกของกลุ่มคาดหวังหน้าที่ บทบาทสมาชิกของแต่ละคนได้ ตลอดจนอาจทำให้เกิดมีการบังคับให้สมาชิกแต่ละคน ยอมรับและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนได้อีกด้วย

กัญญา สาร (2523 ข: 259) กล่าวว่า บทบาทมีความสำคัญต่อหน้าที่ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งได้รับการคาดหวังให้เขาทำ จะต้องแสดงออกให้สมกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ควบคุมกับตำแหน่งที่บุคคลนั้นครองอยู่และหมายรวมถึงหน้าที่หรือเงื่อนไขที่บุคคลนั้นครองอยู่ บทบาทหน้าที่จึงมีความสำคัญต่อหน้าที่หรือ เงื่อนไขต้องกระทำและบรรดาสิทธิต่าง ๆ

อุทัย หิรัญโต (2526 : 197) ได้อธิบายว่าบทบาทหรือหน้าที่ คือพฤติกรรมอันพึงคาดหวังของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้นบทบาทจึงมีความสำคัญต่อแบบอย่างแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะหนึ่งที่พึงมีต่อบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน

ปราณี เกื้อทอง (2546 : 9) ได้อธิบายความสำคัญของบทบาทไว้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะที่แสดงออกของบุคคลภายในกลุ่มและลักษณะที่เป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคล ตามความคาดหวังของสังคม

จึงสรุปได้ว่าบทบาทนั้นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับหน้าที่ ที่ตนดำรงอยู่ตามธรรมชาติหรือในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม เมื่อบุคคลที่ได้รับในตำแหน่งหน้าที่ใดแล้ว ย่อมเป็นที่คาดหวังของสังคมว่าจะต้องแสดงออกมาอย่างไร ถ้าพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นไปตามบทบาทที่ตนครองอยู่หรือเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ก็จะทำให้บุคคลนั้นอยู่ในตำแหน่งหน้าที่นั้นได้ แต่ถ้าพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่เป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ก็จะทำให้บุคคลผู้นั้นครองอยู่ไม่อาจอยู่ในตำแหน่งหน้าที่นั้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

1. ความหมายของการพัฒนาชุมชน

ความหมายของคำว่า การพัฒนาชุมชน นั้นได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 10) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนา ไม่ดีงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนา ที่ดีงามหรือเจริญ) กล่าวคือ เป็นการจูงใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ในชุมชนจากสภาพ ที่ไม่พึงปรารถนา ไปสู่สภาพที่พึงปรารถนา อันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้ และได้สรุปว่า การพัฒนาชุมชนได้แก่ การเปลี่ยนแปลงชุมชน โดยมีการวางแผนนั่นเอง

ชอบ เข้มกลัด (2524 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาคนด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ความชำนาญชำนาญ ทัศนคติ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2525 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชนหมายถึงการวางแผนเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การอนามัยและการเมือง การปกครอง พร้อมกับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อม และสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้บังเกิดมีขึ้นในพื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มประชาชนนั้นด้วย

सानิตย์ บุญชู (2525 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่เริ่มจาก การเปลี่ยนแปลงจากภายในตัวคนก่อนออกไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก หรือ กระบวนการพัฒนาจิตใจ หรือนามธรรมมากกว่าที่จะเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุ หรือรูปธรรมแต่อย่างเดียว

รัชนิกร เศรษฐ (2528 : 306) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาชุมชน คือการพัฒนาความรู้ ความสามารถของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเองเพื่อนบ้านและชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้นโดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

ประเวศ วะสี (2540 : 35 – 36) ให้ความหมายของชุมชนว่า การที่คนจำนวนหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามในการกระทำอะไรร่วมกัน มีการ

เรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ และรวมถึงมีการติดต่อสื่อสาร (Communicate) ร่วมกัน ซึ่งอาจพิจารณาโดยการเป็นคุณลักษณะของชุมชนได้ดังนี้ คือ

- 1.1 มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 1.2 มีความเอื้ออาทรต่อกัน
- 1.3 มีการกระทำร่วมกัน
- 1.4 มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ

สนธยา พลศรี (2545 : 44 - 46) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน นั้น จะต้องมียอดประกอบ 10 ประการ ดังนี้

1.1 คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในทุก ๆ ขั้นตอน ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

1.3 การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชนการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชน ให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตัวเอง

1.4 การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาชุมชนได้ผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นแก่ชุมชนนั้นดังนั้นนอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยตนเองของคนในชุมชนแล้ว อาจต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกชุมชน และชุมชนอื่นก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเช่นเดียวกัน

1.5 การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเพื่อสิทธิเสรีภาพของคนการพัฒนาชุมชนจึงต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการ ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานนอกชุมชน

1.6 ขีดความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัด ทั้งบุคลากรงบประมาณ หรือทรัพยากร ระบบการบริหารและดำเนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ

1.7 การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากการร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว

1.8 การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมกันหลายๆ ด้าน จะมุ่งแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน

1.9 ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้าน ไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียว ต้องดำเนินการไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย

1.10 การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชน มีลักษณะเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตการพัฒนาชุมชนจึงมีลักษณะที่เป็นกระบวนการเป็นวิธีการเป็นโครงการ และเป็นขบวนการทางสังคม

สรุป การพัฒนาชุมชน หมายถึง การทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม อาจเกิดจากบุคคลคนเดียว กลุ่มชน ภาคเอกชน หรือฝ่ายราชการ ก็ได้ โดยการพัฒนาตั้งแต่กำลังความคิด กำลังกาย ตลอดจนด้านทุนทรัพย์ แต่สำคัญที่สุดคือ กลุ่มชนที่อยู่ในชุมชนนั้น จะต้องมี ความร่วมมือร่วมใจพร้อมที่จะรับการพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งทางด้านอาชีพ การศึกษา การสื่อสาร เศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาทั้งทางกายภาพและจิตใจไปพร้อม ๆ กันเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักชุมชน รู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่นต่อการเป็นอยู่อย่างรู้คุณค่า ร่วมกันพัฒนาแบบค่อยมีค่อยเป็น เพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชน

2. ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนตามแนวพระพุทธศาสนา

การพัฒนาชุมชนในทางพระพุทธศาสนา ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญ ไว้หลายท่าน ดังนี้

คุณธี ทองสิมา (2520 : 33 - 37) ได้กล่าวถึงพระสงฆ์กับการแนะแนวว่า พระสงฆ์ ท่านศึกษามาทั้งทางโลกและทางธรรมมากกว่าชาวบ้าน ท่านอาจจะให้คำแนะนำได้ดี ถ้าเราจะขอร้องให้ท่านรับบทบาทของนักแนะแนว อันเป็นบทบาทใหม่ที่ท่านยังได้คิดมาก่อนว่าท่าน จะทำได้ และจะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ชาวบ้านที่มาพึ่งท่าน ทั้งนี้อาจจะใช้วิชาโหราศาสตร์ เป็นเปลือกและให้หลักการแนะแนวเป็นแก่นก็ได้ พระสงฆ์ในปัจจุบันท่านขยันศึกษาหาความรู้

แสง จันทรงาม (2520 : 12 - 21) มีความเห็นว่า พระสงฆ์จะต้องปรับปรุงบทบาทตนเองเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีงาม ทำตนให้มีความหมายและความสำคัญสำหรับสังคมในปัจจุบัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สอนธรรม หมายถึง การเทศนาสั่งสอนคนทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ให้เกิดศรัทธา และสัมมาทิฐิในพุทธศาสนา ในชีวิตและการดำเนินชีวิตอันถูกต้อง

2.2 นำปฏิบัติ หมายถึง การรักษาพระวินัย ถือศีล 227 อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติ อภิสมาจารสำรวจอินทรีย์ และสร้างคุณธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตน รวมทั้งปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาด้วย

2.3 พัฒนา หมายถึง การพัฒนาวัดเป็นอันดับแรก และช่วยพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นอันดับรอง

2.3.1 การพัฒนาวัด การพัฒนาภูมิหลังอาจทำได้โดย 1) การควบคุมอาคาร และสิ่งก่อสร้างให้เป็นระเบียบ 2) ปลุกหญ้าตามลานวัด 3) ปลุกต้นไม้มาก ๆ 4) ตามต้นไม้ควรมี แผ่นกระดานป้ายเขียนพุทธภาษิต 5) สร้างอาคารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน 6) ตามสนามหญ้า ควรมีอนุสาวรีย์สำคัญในโลก

2.3.2 การพัฒนาหมู่บ้าน หมายถึง การนำชาวบ้านสร้างสรรค์สิ่งที่เป็น ของชาวบ้าน

2.4 ปรีกษากิจ หมายถึง ให้คำปรึกษาหารือแก่ชาวบ้าน พระสงฆ์ควรพยายามทำตน เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และรับให้คำปรึกษาแนะนำแก่ชาวบ้าน เช่น ในด้านการเกษตร การสหกรณ์ การค้าขาย การปฏิบัติหน้าที่พลเมือง การสุขภาพอนามัย การศึกษาหาความรู้ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ (2526 : 38 - 40) กล่าวถึงงานของพระสงฆ์เพื่อความ มั่นคงแห่งชาติไทยในสังคมปัจจุบันแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานของราชการ ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง คุณภาพของพลเมืองโดยเฉพาะในด้านคุณธรรม และจริยธรรมมีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างยิ่ง งานของพระสงฆ์ ในด้านนี้ได้แก่

2.1.1 การให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรของชาติทุกระดับอายุ ให้ได้เข้ามา อยู่ในพระธรรมวินัย ศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

2.1.2 การเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนที่มาทำบุญที่วัดในวันธรรมสวนะ และในงานบุญบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ตามประเพณีหรือในงานเทศกาลต่าง ๆ การเทศน์ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม การเขียนบทความเผยแพร่ ทางหนังสือพิมพ์ การเรียบเรียงหนังสือธรรมเผยแผ่ในงานและโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรม เผยแผ่พุทธศาสนาทั้งปวง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานตามโครงการอบรม ประจำตำบล

2.1.3 การจัดสอนศาสนาศึกษาแก่เด็ก และผู้ใหญ่

2.1.4 การดำเนินกิจการคณะสงฆ์พระศาสนาของวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

2.2 การสงเคราะห์ประชาชน เป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ พระสงฆ์ได้สงเคราะห์ประชาชนทั้งด้านขวัญและกำลังใจและทางวัตถุอีกด้วย ดังนี้

2.2.1 การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและตามประเพณีเกี่ยวกับส่วนรวมต่าง ๆ

2.2.2 การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาต่างท้องที่ที่มาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การให้ที่พักอาศัยแก่บุคคลที่มารักษาโรค การให้ที่พักพิงหรือให้เช่าที่ดินในราคาถูกให้ประชาชนที่ขาดส่นปลูกบ้านพักอาศัย

2.2.3 การดูแลสุขภาพจิต การประพรมน้ำพระพุทธมนต์ การให้ฤกษ์ยามเป็นพิธีการเพื่อเสริมสร้างกำลังใจ

2.2.4 การให้ทางราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่ของวัดประชุมราษฎรเป็นหน่วยเลือกตั้ง จัดงานหารายได้เพื่อสาธารณกุศลตลอดจนการให้ใช้ที่ดินของวัดสร้างสาธารณสถานต่าง ๆ

2.2.5 การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การรวบรวมสิ่งของจากผู้บริจาคไปให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยต่างท้องที่

2.3 การช่วยเหลืองานของทางราชการ พระสงฆ์พยายามที่จะช่วยเหลือทางราชการทั้งในด้านการปกครอง การสงเคราะห์ประชาชน และการรักษาความปลอดภัย เช่น

2.3.1 ช่วยในการอบรมชี้แจงราษฎรให้รู้จักผิดชอบชั่วดี การปฏิบัติตามคำแนะนำชักชวนของรัฐบาลหรือผู้ปกครองบ้านเมืองระดับต่าง ๆ

2.3.2 ช่วยกิจการบริหารตามปกติของเจ้าหน้าที่รัฐบาล

2.3.3 ช่วยสงเคราะห์ประชาชน โดยรับช่วงงานจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลให้การสงเคราะห์ประชาชนในท้องที่กันดารที่วัดอยู่

2.3.4 การช่วยทางราชการเกี่ยวกับความมั่นคง

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2542 : 75) ได้กล่าวว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในประเทศไทย แต่ความเป็นจริงชาวพุทธยังขาดความเข้าใจพุทธธรรมอย่างถูกต้องส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับเปลือกพระพุทธศาสนาในด้านพิธีกรรมเท่านั้น จึงไม่สามารถนำเอาหลักพุทธธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อตนเองและชุมชนได้

ธีระ ชัยยุทธธรรม (2535 : 2-4) ได้อธิบายถึงความสำคัญว่า การที่จะเอาหลักพุทธธรรมเป็นหลักในการพัฒนาตนเอง เพื่อประโยชน์ส่วนตัวและชุมชนโดยรวมนั้น จะต้องมิ

2.1 ในฐานะที่เราเป็นนักพัฒนา เราพร้อมที่จะยอมรับผลการพัฒนาของเรา ต้องเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เปลี่ยนเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตัวเอง

2.2 ต้องรู้จักสังคม วิเคราะห์ชุมชน เข้าใจปัญหาชุมชน

2.3 รู้จักประยุกต์ธรรมะมาใช้เพื่อใช้ในชุมชนอย่างสมสมัยและนำเสนอ

พระราชวรานี (ประยูร ปยุตโต) (2527 : 205-206) กล่าวไว้ว่า วัดและพระสงฆ์ กับชุมชนนั้นเป็นของคู่กันมาแต่สมัยโบราณของไทย เพราะวัดนอกจากจะเป็นสถานที่สำหรับ ประกอบกิจกรรม หรือทำพิธีทางศาสนาแล้ว วัดยังมีบทบาททำหน้าที่อื่น ๆ อีก ดังนี้

2.1 เป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้าน ส่งบุตรมารับใช้พระรับการอบรม ทางศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่สอนในสมัยนั้น รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของเยาวชนด้วย

2.2 เป็นสถานสงเคราะห์บุตรหลานของชาวบ้านที่ยากจน ได้อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่และ ศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนอาศัยวัด

2.3 เป็นสถานพยาบาลที่แจกจ่ายพวกราช รักษาผู้เจ็บป่วย

2.4 เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ หย่อนใจ หาความรู้เพิ่มเติม

2.5 เป็นสถานที่บันเทิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้าน

2.6 เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว และความทุกข์ต่างๆ

2.7 เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติเปรียบเสมือน พิพิธภัณฑ

2.8 เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บของไว้ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกัน เมื่อมีงานวัดและ ขอยืมไปใช้ เมื่อคนมีงานต่าง ๆ

2.9 เป็นศูนย์กลางการปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกัน บอกแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ

2.10 เป็นที่ประกอบพิธีกรรม หรือให้บริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเรื่องที่ผูกพัน กับชีวิตของทุกคนในระยะเวลาโอกาสต่าง ๆ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต. 2547 : 19) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงความสำคัญตามแนว พระพุทธศาสนา ไว้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่อาศัยหลักพุทธธรรมหรือหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเป็นเวลานานแล้วจนกระทั่งพระพุทธศาสนากลายเป็นวัฒนธรรมและอารยธรรม ของคนไทย แต่หลังจากที่คนไทยได้พัฒนาประเทศ ตามประเทศที่เจริญทางวัตถุ เช่น อเมริกา อังกฤษ เป็นต้น โดยหันหลังให้กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สังคมไทยจึงมีสถานะและ สัญญาณแห่งความเสื่อมถอยตัวขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชญากรรม การทุจริตประพฤติมิชอบ และความขาดแคลนทางศีลธรรมในด้านต่าง ๆ การที่ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นและเพิ่มทวีขึ้นอย่าง

รวดเร็ว เพื่อให้รอดพ้นจากความพินาศทางศีลธรรม เพื่อให้สมาชิกของชุมชนได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านพร้อมที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขต่อไป

ปลื้ม โชติธัญยางกุล (2550 : 110 - 111) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงความสำคัญการพัฒนาของพระสงฆ์และวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยในทิศทางเดียวกัน 6 ประการ คือ

2.1 ด้านการปกครอง ได้แก่ การปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพักนถาคาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของมหาเถรสมาคม

2.2 ด้านการศึกษา ได้แก่ เป็นธุระในการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลีแก่พระภิกษุสามเณร

2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดการศึกษาทั้ง ศาสนศึกษา ตั้งศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนปริยัติสายสามัญ โรงเรียนการกุศล รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้การสงเคราะห์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ นอกจากนี้ ก็ยังได้มอบทุนการศึกษา อาหารกลางวันแก่นักเรียน การเข้าสอนจริยธรรมในสถานการศึกษา

2.4 ด้านการเผยแผ่ ได้แก่ การแสดงเทศนา การปาฐกถา การบรรยาย หลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา ให้ประชาชน เยาวชน หรือคนในชุมชน ได้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง หรือการดำเนินการอื่นใดในรูปแบบของ โครงการหรือการดำเนินงานส่วนตัวเพื่อให้ธรรมเข้าถึงจิตใจประชาชน เช่น การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล การปฏิบัติงานของพระธรรมทูต เป็นต้น

2.5 ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ บำรุงรักษาวัด จัดกิจการ และศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี มีการก่อสร้างอุโบสถ กุฏิ วิหาร ศาลาการเปรียญ เจดีย์ หอระฆัง มณฑป หอพระไตรปิฎก กำแพงวัด โรงธรรม เป็นต้น โดยจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและเมื่อชำรุดทรุดโทรมก็ทำการปฏิสังขรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานหรือประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้

2.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การจัดการอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่พระสงฆ์หรือวัดได้จัดทำอยู่ ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.6.1 การดำเนินกิจการเอง เช่น กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน การตั้งมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือคราวประสบภัยพิบัติ การกำหนดเขตอภัยทาน เป็นต้น

2.6.2 การเกื้อกูลกิจการของผู้อื่น เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การช่วยเหลือทางราชการ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรคระบาด เป็นต้น

2.6.3 การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างประปาและไฟฟ้า การสร้างศาลาพักร้อน เป็นต้น

2.6.4 การเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์เช่นการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสงเคราะห์คนชราและคนพิการ หรือการสงเคราะห์โดยประการอื่น

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ (2552 : 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญว่าแนวทางสำหรับการเคลื่อนไหวในการใช้หลักพรหมวิหาร 4 เพื่อพัฒนาแต่ละบุคคล ดังนี้ คือ

ประการที่ 1 เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีต่อตนเองและผู้อื่น เราทุกคนต้องการความสุข เราควรพยายามเพื่อให้ชีวิตมีความสุขโดยตระหนักรู้ และใช้สมาธิ ภาวนา จิตใจ จะรู้สึกเป็นมิตร และประสานสอดคล้องกับตนเอง และผู้อื่นหยิบยื่นความช่วยเหลือ และผลประโยชน์ ปราศจากความปรารถนาแล้ว ปราศจากความมั่งร่ำรวยและการแข่งขัน เพื่อแต่ละบุคคล ใจจะได้สงบ และเป็นสุข ความสงบและความสุขนี้จะแผ่กระจายไปยังผู้อื่นได้ด้วย

ประการที่ 2 กรุณา ความกรุณาเกิดขึ้นได้เพราะเรามองเห็นความทุกข์ยากของผู้อื่น และปรารถนาที่จะช่วยให้พ้นจากภวะนั้น คนรวยซึ่งไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของคนจนนั้น ขาดคุณธรรมข้อนี้ จึงเป็นการยากที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น ไม่อาจเรียกว่าเป็นผู้มีความกรุณา ไว้ในพุทธศาสนาฝ่ายมหายานสอนให้ บุคคลอุทิศตนเพื่อเป็นโพธิสัตว์ ซึ่งมีอุดมคติที่จะขบถสัตว์ ให้พ้นทุกข์ก่อนที่จะตนจะเข้าสู่นิพพาน ดังนั้นเราจึงไม่ควรเพิกเฉย แต่ต้องพยายามที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ปลดปล่อยทุกข์ยากของเขาท่านที่จะทำได้

ประการที่ 3 มุทิตา ร่วมยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข หรือประสบความสำเร็จปราศจากความริษยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลที่เป็นคู่แข่งกันก้าวหน้าไปกว่าเรา

ประการที่ 4 อุเบกขา ความวางเฉย หมายถึง ใจที่สมดุล ไม่เอนเอียง ไม่ว่าจะเผชิญกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว ไม่ว่าจะเผชิญกับความรุ่งเรือง หรือความลำบากของตนหรือของผู้อื่น ก็จะไม่หวั่นไหวเพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าหากว่าไม่สามารถที่จะช่วยผู้อื่นได้ก็จะไม่รู้สึกรำคาญใจ หลังจากที่ได้พยายามอย่างดีที่สุดแล้ว

สรุปหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ตั้งแต่ในครั้งพุทธกาลมาถึงปัจจุบันเช่น พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติธรรมตาม ทำให้เกิดคุณธรรม และจริยธรรม จะเห็นได้ว่าวัดเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละชุมชนซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุมชนแต่ละชุมชนต้องการที่พึ่งต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะทางด้านจิตใจ เพราะวัดเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชุมชน กิจกรรมใด ๆ ทั้งที่เป็นพิธีกรรมทางศาสนา กิจกรรมของชุมชน หรือกระทั่งกิจกรรมของทางราชการย่อมเกิดขึ้นในวัดเป็นส่วนใหญ่วัดเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่พึ่งทางใจในการดำเนินชีวิตของชุมชนให้เกิดความสันติสุข อันเป็นการเสริมสร้างทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจ

3. บทบาทหลักของพระสงฆ์ในสังคมไทย

พระพุทธศาสนา วัด และพระสงฆ์มีความผูกพันกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน ถึงแม้ในปัจจุบันสำหรับสังคมเมืองหลวงผู้คนห่างเหินจากวัดกันมากขึ้น แต่ก็ยังมีวัดอยู่มากมายที่ธำรงบทบาทตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีประชาชนทำบุญตักบาตรกันอยู่ทุกวัน สำหรับในชนบทนั้นความสัมพันธ์ระหว่าง วัด พระสงฆ์ และประชาชน ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก อาจกล่าวได้ว่า วัดและพระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย ซึ่งมีผู้รู้หลายท่านได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต (2513 : 58) กล่าวว่า วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน ส่วนพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัด เป็นศูนย์กลางรวมแห่งความเชื่อถือการร่วมมือกันเป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านนี้ แต่ที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกรักของพระสงฆ์ว่าเป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่าง ๆ ทุกอย่างเหนือกว่าประชาชนทั่วไป สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้าน เป็นเครื่องหมายรักษาความเคารพนับถือได้อย่างยั่งยืนมั่นคง ปัจจัย 3 อย่าง ที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคม คือ ความบริสุทธิ์ ความเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ และความเป็นผู้นำทางสติปัญญา

พระศรีสุทธีโมลี (2516 : 58) ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการสงเคราะห์ประชาชนไว้ว่า งานสงเคราะห์ที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรง คือ งานสงเคราะห์จิตใจเป็นหลัก ส่วนงานสงเคราะห์ทางวัตถุมีโดยทางอ้อมด้วยการแนะนำ ชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของมาบริจาคแบ่งปันกัน แต่เป็นกิจกรรมชั่วคราว ส่วนการสงเคราะห์ทางจิตใจที่พระสงฆ์ทำได้ คือ

3.1 การให้คำแนะนำทางจิตใจ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ

3.2 การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางจิตใจด้วยการประพฤติปฏิบัติ เป็นตัวอย่างตลอดจนสามารถที่จะทำให้วัดสงบร่มเย็นเป็นองค์ประกอบที่จะหล่อเลี้ยงจิตใจ

3.3 การให้คำแนะนำปรึกษาด้านต่าง ๆ เช่น ทางวิชาการในสังคมชนบทที่กำลังพัฒนา พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้เฒ่าในท้องถิ่น จะเป็นผู้ชี้ช่องทางเสนอแนะให้มีความคิดริเริ่มเป็นศูนย์กลางในการชักชวนประชาชนให้ประกอบอาชีพการงานโดยให้ยึดหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

3.4 การสงเคราะห์บำรุงขวัญ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นสิ่งปลอบประโลมจิตใจ

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ (2525 : 145 – 152) เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์และวัดในสังคมปัจจุบันว่า

3.1 พระสงฆ์เป็นผู้นำประชาชน เป็นที่พึ่งทางจิตใจและช่วยแก้ปัญหาส่วนตัว และปัญหาสังคมอันเกิดจากการทะเลาะวิวาทระหว่างสมาชิกในสังคมด้วยกัน

3.2 สถาบันวัดเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน โรงเรียนประชาบาลหลายแห่ง ตั้งอยู่ในบริเวณวัด สมภารเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ และแม้กระทั่งศาลาก็เป็น ที่เรียนหนังสือนอกจากนี้ วัดยังเป็นที่อยู่อาศัยศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร และเด็กโดยทั่วไป

3.3 วัดเป็นประจักษ์โรงพยาบาล โดยให้รักษาพยาบาลแก่คนเจ็บไข้ได้ป่วยทั้งที่เป็น โรคจิตและโรคทางกาย

3.4 วัดเป็นประจักษ์พิพิธภัณฑ์สถาน คือเป็นที่เก็บและรวบรวมสมบัติโบราณอันล้ำค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษาทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาติ

3.5 ศาลาวัดบางครั้งได้ใช้เป็นสถานที่ประชุมราษฎรเพื่อจะได้รับข่าวสารต่าง ๆ

3.6 วัดเป็นสถานที่แสดงความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชน เพราะถือว่าเป็นสมบัติส่วนร่วมของประชาชน เป็นสถานที่สำหรับประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.7 วัดเป็นสถานสวัสดิการสงเคราะห์แก่คนยากจน และคนไร้ที่พำนักพักพิง อีกทั้งยังเป็นหอพักให้แก่นักศึกษาทั่วไป

ชวนะ ภวภานนท์ (2527 : 52) กล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ควรต้องมี คือ

3.1 ส่งสอนธรรม อบรมศีลธรรม ให้ประชาชนละเว้นจากความชั่ว ประกอบแต่กรรมดี มีความเมตตาต่อกัน มีความรัก มีความสามัคคีกัน

3.2 เป็นตัวอย่างแห่งความดี ให้เป็นที่น่าสนใจในศรัทธาของประชาชน ที่ได้ประพฤติปฏิบัติตาม เป็นการช่วยชาติ ประหยัดเศรษฐกิจ เพราะตามวิสัยสงฆ์มีเครื่องใช้ที่จำเป็นเท่านั้น ดัดสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตทั้งหลายออกไป

3.3 ช่วยด้านการศึกษาในการอบรมกุลบุตร ผู้ที่มาบวชเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ อันเป็นแนวทางในการสร้างความเจริญให้แก่หมู่บ้านตน เมื่อลาสิกขา

3.4 การสงเคราะห์ทางจิตใจให้แก่ประชาชน ในยามเมื่อมีปัญหาเดือดร้อนทางจิตใจ โดยยึดหลักธรรม

3.5 สังคมชนบทที่ยังล้าหลังด้อยพัฒนาต่าง ๆ พระสงฆ์จะมีบทบาทในฐานะผู้นำในการพัฒนาสังคมเหล่านั้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต. 2536 : 39) ได้เสนอบทบาทของพระสงฆ์และวัด โดยสรุปได้ดังนี้

3.1 พระสงฆ์เป็นผู้สร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของการบวชก็คือเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นพระสงฆ์คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งควรจะเป็น 3 เรื่อง

3.1.1 การเรียนรู้พุทธธรรม ให้ลึกซึ้งที่สุดทั้งทางปริยัติ และปฏิบัติ

3.1.2 การเรียนรู้สังคมปัจจุบัน ให้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการสอน

3.1.3 การเรียนรู้การสื่อสาร ให้เป็นที่สนใจของผู้คน ให้เป็นที่จับใจผู้คน จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือที่เรียกว่า อนุศาสนีปาฏิหาริย์ รวมทั้งความสามารถในการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ด้วย

3.2 การศึกษาสงฆ์เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาล ในแผนการศึกษาชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์และมหาวิทยาลัยทางโลก ควรจะร่วมกันพัฒนาหลักสูตร สำหรับการศึกษาของพระสงฆ์

3.3 การทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ความสำคัญของวัดคือการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นถ้าวัดเข้มแข็งทำให้โครงสร้างของชุมชนเข้มแข็งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการมีศีลธรรมอันดีงามของสมาชิกในชุมชน ถ้าวัดลอยตัวออกจากโครงสร้างของสังคมในชุมชน จะทำให้ชุมชนและสังคมอ่อนแอ และส่งผลให้สถาบันอื่น ๆ รวมทั้งสถาบันทางศาสนาอ่อนแอไปด้วย

3.4 วัดกับการจัดการศึกษา การศึกษาในระบบจากโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาว่า 30,000 โรงเรียน ยังไม่สามารถผลิตคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญาและศีลธรรม ในส่วนที่ยังขาดนี้หากวัดสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

3.5 พระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เนื่องจากในโลกปัจจุบันมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในสังคมระดับต่าง ๆ พระสงฆ์ควรศึกษาให้เข้าใจว่าความรุนแรงนั้นหมายถึงอะไร ขอบเขตแค่ไหน มีกี่ประเภท มีสาเหตุอะไรบ้าง มีวิธีป้องกันและแก้ไขอย่างไร วิธีใดได้ผล จะพัฒนาวิธีการป้องกันและการป้องกันให้ดีขึ้นอย่างไร

3.6 วัดกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นกระแสใหญ่ของโลก ที่มีการระดับศาสตร์ทางด้านต่าง ๆ มาเชื่อมโยง พระสงฆ์จึงควรต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมและวิธีการแก้ไขให้ลึกซึ้ง เพื่อจะได้สอนประชาชนได้ถูกต้อง และวัดควร เป็นต้น แบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

3.7 การบริหารจัดการวัด วัดเป็นทรัพยากรอันทรงค่าของประชาชนในสังคม ดังนั้นการบริหารจัดการวัดที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมตามอุดมการณ์แห่ง

พระพุทธศาสนาเจ้าอาวาส คณะสงฆ์ รัฐบาล และผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือในการจรรโลงพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมต่อไป

สรุป พระสงฆ์ได้มีบทบาทในสังคมไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยถึงปัจจุบัน เพราะพระสงฆ์นั้นได้ทราบดีว่าตนบวชมาเพื่ออะไร จึงได้ฝึกหัดปฏิบัติตนให้ตั้งอยู่ในศีล และพยายามบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยจะเห็นได้ว่าพระสงฆ์พยายามจัดสถานที่ของวัดให้เป็นที่ร่มรื่นและมีประโยชน์ในการให้การสงเคราะห์ประชาชนในทุก ๆ ด้าน บางโอกาสก็นำธรรมะไปสู่ชุมชนได้ปฏิบัติ เช่น สอนศีลธรรมในโรงเรียน ปฏิบัติกิจพระธรรมทูตทั้งในและต่างประเทศ หรือการประกอบพิธีกรรมทั้งฝ่ายบ้านและฝ่ายรัฐ ก็จะมีพระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทเป็นที่พึ่งยึดเหนี่ยวตลอดมาพระสงฆ์นั้นนับว่ามีบทบาทอยู่ในสังคมไทยจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนะ

มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับ ทัศนะก็คืออีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการก่อเกิดภาพลักษณ์ หรือจะกล่าวได้ว่า ทัศนะเกี่ยวข้อง และสอดคล้องไปกับภาพลักษณ์เสมอ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

1. ความหมายของทัศนะ

คำว่าทัศนะ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Outlook” ซึ่งแปลว่าความรู้สึก ความเห็น ในทางจิตวิทยาถือว่า ทัศนะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่จะต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีที่ซับซ้อน มีนักวิชาการผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า ทัศนะแตกต่างกันดังนี้

สุวัชรีย์ เดชาธรรอมร (2545 : 13) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนะ คือความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลังจากที่เขาได้มีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 ความรู้สึกในทางบวก เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบและสนับสนุน

1.2 ความรู้สึกในทางลบ เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ และไม่สนับสนุน

อรรถ อรรถยุติ (2545 : 7) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนะ หมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึก เอนเอียงทางจิตใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลังจากที่เขาได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1.1 ทศนะเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุนร่วมมือ ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ หรือกล่าวได้ว่าพฤติกรรมในการบวก

1.2 ทศนะเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับทศนะเชิงนิมาน เช่นไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม หรือ กล่าวได้ว่ามีพฤติกรรมในทางลบ

1.3 ทศนะที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งทศนะเชิงนิมาน และทศนะเชิงนิเสธแต่อยู่ในระดับกลาง ไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง หรืออยู่เฉยๆ

ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ (2547 : 21) ได้ให้ความหมายว่า ทศนะ เป็นองค์ประกอบทางจิตอย่างหนึ่งในการแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ องค์ความรู้ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งเป็นปฏิกิริยาทางจิตอย่างหนึ่งที่พร้อมจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา

สายชล อยู่โพธิ์ทอง (2546 : 38) ได้ให้ความหมายว่า ทศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งผ่านการไตร่ตรองใช้เหตุผล โดยบุคคลนั้นอาจแสดงออกในทางที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ชอบ ไม่ชอบ หรือรู้สึกเฉยๆ

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2549 : 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทศนะ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นว่า ความรู้สึกเป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบทางด้านปัญญา และท่าทีเป็นองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม

ล้อม เพ็งแก้ว (2550: 21) ได้ให้ความหมายว่า ทศนะ หรือ ทรรศนะ เป็นคำเดียวกันหมายความว่า ความเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดง ที่เขียนต่างกันคือ ทศนะเขียนตามรูปภาษามคธ (ภาษาถิ่นของอินเดียโบราณ) ส่วนทรรศนะ เขียนตามรูปภาษาสันสกฤต

สรุปได้ว่า ทศนะคือความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาจากจิตใจที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ว่าสิ่งๆนั้น กลุ่มๆนั้น จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่ก็ตาม ทั้งทางดี คือคิดเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี หรือ คิดเห็นว่าสิ่งๆนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี และบางครั้งจะคิดเห็นต่อสิ่งๆใดว่า อาจจะดี อาจจะไม่ดี คือเป็นกลาง ยังไม่ใช่ว่าดีหรือไม่ดีอย่างชัดเจน

2. ลักษณะและที่มาของทศนะ

วิรัช เกียรติศรีสกุล (2540 : 197-199) ได้กล่าวว่า ทศนะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ ดังนั้น ได้มีการสรุปลักษณะและที่มาของทศนะ ไว้ดังนี้

2.1 ทศนะเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นในปัญหาหรือสิ่งต่างๆ

2.2 ทักษะเป็นการแสดงออกถึงความชอบ ไม่ชอบ ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลหลายประการ ทั้งทางด้านสรีระร่างกายหรือจิตใจของบุคคลประกอบกัน

2.3 ทักษะเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน แต่ถ้าปลุกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่เป็นแรงเสริมทางด้านความต้องการ อารมณ์ ความคิด หรือสภาพสรีระร่างกายแล้ว ก็จะแสดงออกทันที แรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้านี้อาจจะช่วยปลุกกระตุ้นให้เกิดทัศนคติขึ้นในเรื่องต่างๆ

2.4 ทักษะอาจมีสาเหตุมาจากความต้องการที่จะได้รับรางวัลหรือผลตอบแทน

2.5 ทักษะช่วยตอบสนองความต้องการของคนที่ต้องการทำความเข้าใจความหมายของปัญหาหรือประเด็นที่ได้แย้งกันให้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องการทำความเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ของโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2.6 ทักษะของบุคคลเมื่อถูกกระตุ้นหรือปลุกเร้าให้เกิดแล้ว อาจถูกเก็บกด เอาไว้แสดงออกก็ได้ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากอิทธิพลภายนอกตัวเราหรืออิทธิพลภายในตัวเราเอง

สรุปได้ดังนี้ ทักษะเป็นการแสดงออกจากร่างกายในตัวบุคคลนั้นๆ คือความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ทั้งด้านอารมณ์ ความคิดต่างๆ และถ้าหากถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าจะแสดงออกทางร่างกายทันที สิ่งเร้าต่างๆ จะเข้ามากระตุ้นได้จากทั้งภายในตัวบุคคล และมาได้จากภายนอกนั้น คือสภาวะแวดล้อมในช่วงเวลานั้นๆ

3. ความสำคัญของทักษะ

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2549 : 69-70) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ ทักษะ ไว้ดังนี้

3.1 ทักษะเป็นมโนคติที่ครอบคลุมปรากฏการณ์หลายอย่างได้ เช่น ความรักของบุคคลที่มีต่อครอบครัวก็สรุปรวมถึงพฤติกรรมหลายอย่างของบุคคลได้ ในการใช้เวลากับครอบครัว มาดูแลสมาชิกในครอบครัว ทำสิ่งต่างๆ ให้กับสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่และปลอบใจสมาชิกในครอบครัว

3.2 ทักษะเป็นสาเหตุของพฤติกรรม นักจิตวิทยาสังคมจำนวนมาก เชื่อกันว่า ทักษะเป็นสาเหตุของพฤติกรรมจึงได้พยายามทำการวิจัยเพื่อแสดงหลักฐานให้เห็น และก็มีหลักฐานมาสนับสนุนพอสมควร แต่ก็มีงานวิจัยที่แสดงว่าพฤติกรรมเป็นสาเหตุของทักษะได้เช่นกัน การที่มีงานวิจัยเกิดขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อนักจิตบำบัด นักพฤติกรรมบำบัด ผู้แนะแนว หรือครูแนะแนวและครูทั่วไป

3.3 ทักษะมีความสำคัญในตัวเอง ไม่ว่าทัศนคติของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเขาหรือไม่ก็ตาม เช่น ทัศนคติต่อสถาบันต่างๆ สะท้อนให้เห็นแนวทางที่เขารับรู้ โลกรอบตัวเขาจึงเป็นเรื่องสำคัญน่าศึกษาในตัวเอง

3.4 ทศนะเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาหลายสาขาสันใจร่วมกัน นอกจากจิตวิทยาสังคม ที่สนใจศึกษาเรื่องทศนะแล้ว นักจิตวิทยาสาขาอื่นๆ ก็ให้ความสนใจในเรื่องทศนคติเช่นกัน เช่น นักจิตวิทยาคลินิกอาจสนใจศึกษาทศนคติที่บุคคลต่อตนเองเพื่อเป็นหลักฐานในการทำ ความเข้าใจ ในเรื่องอื่น หรือนักจิตวิทยามุคสิกภาพก็สนใจว่าการเปลี่ยนทศนะวิธีใด ได้ผลกับบุคคลที่มี บุคลิกภาพเช่นไร เป็นต้น

3.5 ทศนะเป็นเรื่องที่นักโฆษณาประชาสัมพันธ์สนใจ นักโฆษณาประชาสัมพันธ์ สนใจเรื่องทศนะทั้งในแง่ของการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการทำงาน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่อต้านการค้ายาบ้า โฆษณาให้คนไทย นิยมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.6 ทศนะเป็นเรื่องที่นักการตลาดสนใจ โดยมีความสนใจในทศนะบุคคลที่มีต่อ แง่มุมที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เขาซื้อสินค้านั้นๆมาใช้ เช่น ทศนะต่อสินค้า ทศนะต่อยี่ห้อสินค้าหรือ ทศนะต่อสินค้าตนเอง เป็นต้น

3.7 ทศนะเป็นเรื่องที่นักรัฐศาสตร์สนใจ นักรัฐศาสตร์สนใจทศนะของประชาชน ต่อเรื่องต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการเมืองการปกครอง เช่น ทศนคติของประชาชนต่อการ บริหารงานรัฐบาล ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

3.8 ทศนะเป็นเรื่องที่นักสังคมวิทยาบางสาขาสันใจ จะมีนักสังคมวิทยาบางสาขา เท่านั้นที่สนใจในเรื่องทศนะ คือ สาขาจิตวิทยาสังคม ซึ่งนักสังคมวิทยาบางคนเห็นว่าทศนะ เป็นพื้นฐาน พฤติกรรมทางสังคมเนื่องจากการถ่ายทอดวัฒนธรรมในเรื่องต่างๆ ผ่านทศนะของ บุคคลในวัฒนธรรมนั้นๆ

3.9 ทศนะเป็นเรื่องที่นักการศึกษาสนใจ นักการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากเรื่อง ทศนะได้มากมายในลักษณะการศึกษาวิจัย ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ยิ่งลึกลงยิ่งมากขึ้นนักแนะแนว อาจสนใจศึกษาทศนคติของนักเรียนต่ออาชีพต่างๆ เพื่อนำความรู้ไปเป็นพื้นฐานในการแนะแนว อาชีพให้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างมีหลักเกณฑ์

สรุปได้ดังนี้ ทศนะมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อสังคม มีศาสตร์หลายสาขา ให้ความสนใจในความสำคัญของทศนะนี้ กล่าวคือ ทศนะเป็นสิ่งที่บอกถึงความต้องการ พฤติกรรม ประสพการณ์ความรู้ความเข้าใจ เมื่อใดที่เราเข้าใจทศนะของบุคคลนั้นๆ อย่างลึกซึ้งแล้ว ย่อมเกิด ประโยชน์ต่างๆมากมายเช่น ต้องการผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด เพื่อให้อินค้าชิ้นนั้นๆ จำหน่ายได้ สร้างผลกำไร หรือต้องการทราบถึงทศนะของเด็กที่กำลังศึกษา หาความรู้ในระดับอุดมศึกษาที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ เพื่อนำไปปรับใช้หรือคิดวิธีการ นำธรรมเข้าสอดแทรกปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กที่กำลังศึกษาเล่าเรียน

4. องค์ประกอบของทัศนะ

ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนะ ไว้ดังนี้

ธีระพร อูวรรณโณ (2541 : 8) ได้กล่าวว่า ทัศนะมีองค์ประกอบทางจิตใจที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ

4.1 องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ ความคิดหรือความเชื่อที่มีต่อที่หมายต่อทัศนะ อันเป็นส่วนของการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ ความรู้สึกซึ่งถูกเร้า ขึ้นจากการรู้นั้น ซึ่งเป็นไปในทางที่ดี ไม่ดี ชอบ ไม่ชอบ หรือการเห็นคุณค่า ไม่เห็นคุณค่า

4.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นแนวโน้มโดยส่วนรวมที่คนจะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนะเป็นแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง

ภาวิณี หงส์เจริญ (2544 : 62-63) ได้กล่าวว่า การแบ่งองค์ประกอบของทัศนะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

4.1 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้หรือความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากบุคคลมีความรู้หรือเชื่อในสิ่งใดดี ก็มักจะมีทัศนะที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม หากมีความรู้มาก่อนว่า สิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนะไม่ดีต่อสิ่งนั้น

4.2 เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกของบุคคล ซึ่งมีอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ด้วย นั่นคือ หากบุคคลมีความรู้สึกรัก หรือชอบพอในบุคคลใด หรือสิ่งใด ก็ช่วยให้เกิดทัศนะที่ดีต่อบุคคลนั้นไปด้วย แต่ถ้าหากเกิดความรู้สึกเกลียดหรือโกรธบุคคลใด สิ่งใดก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของทัศนะนั้นมีด้วยกัน สามประการ คือ ความรู้ความเข้าใจจะเรียกว่าเป็น ปัญญา ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีแตกต่างกันออกไป และ มีอารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้นเมื่อโดนกระทบจากสิ่งเร้าต่างๆ ทำให้แสดงทัศนะเป็นผลลัพธ์ที่ออกมาทางพฤติกรรมทางกายวาจาตามลำดับ

5. การวัดทัศนะ

สุชา จันทน์เอม (2553 : 243-244) การวัดทัศนะทำให้เข้าใจทัศนะของบุคคล และสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ได้ การวัดทัศนะอาจทำได้หลายแบบดังนี้

5.1 วิธีหนึ่งที่ใช้วัดทัศนะ มีอยู่ 2 แบบ คือ

5.1.1 วิธีของเทอร์สโตน (The Thurstone Method) แบบนี้ประกอบด้วยประโยคต่างๆ ประมาณ 10-20 ประโยคหรือมากกว่านั้น ประโยคต่างๆเหล่านี้จะเป็นตัวแทนของระดับความ

คิดเห็นต่าง ๆ กัน ผู้ถูกทดสอบจะต้องแสดงให้เห็นว่าเขาเห็นด้วยกับประโยคใดบ้าง ประโยคหนึ่งๆ จะกำหนดค่าเอาไว้คือ กำหนดเป็นสเกล (Scale Value) ขึ้น เริ่มจาก 0.0 ซึ่งเป็นประโยคที่ไม่พึงพอใจมากที่สุดเรื่อยๆ ไปถึง 5.5 สำหรับประโยคที่มีความรู้สึกเป็นกลาง ๆ (Neutral Statement) จนกระทั่งถึง 11.0 ซึ่งมีค่าสูงสุด สำหรับประโยคความพึงพอใจมากที่สุด

5.1.2 วิธีของลิเกิร์ต (The Likert Technique) มาตรฐานแบบนี้ ประกอบด้วย ประโยคต่างๆ ซึ่งแต่ละประโยคผู้ถูกทดสอบจะแสดงความรู้สึกของตนเองออกมา 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ละระดับมีคะแนนให้ไว้ตั้งแต่ 1-5 คะแนน คะแนนของคนหนึ่งๆ ได้จากคะแนนรวมจากทุกๆ ประโยค

5.2 การหยั่งเสียงประชาชน (Polling) ส่วนมากใช้การเลือกตั้งพรรคการเมือง หรือที่ทำอะไรเกี่ยวกับประชาชน ก็ต้องมีการตรวจสอบ หยั่งเสียงกันเพื่อหยั่งดูว่า มหาชนมีความรู้สึกอย่างไรในเรื่องนั้นๆ อย่างไรเช่น การลดกำลังอาวุธ การเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ประชาชนนิยม เป็นต้น ผลการหยั่งเสียงจะออกมาตรงหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนประชาชนได้หรือไม่

5.3 การใช้แบบสอบถามว่าเห็นด้วยหรือไม่ โดยการแบ่งการสอบถามเป็น 2 แบบคือ

5.3.1 คำถามที่เฉพาะเจาะจงลงไป แล้วให้ตอบตามในเรื่องที่ถามเท่านั้น

5.3.2 คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมแล้วนำความคิดเห็น หรือความรู้สึกของคนส่วนมากมาจัดกลุ่มดูว่า เขาเหล่านั้นมีความรู้สึกอย่างไร หรือมีทัศนะอย่างไร

ทัศนะมีรูปแบบของการวัดทัศนะที่หลากหลายวิธี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกใช้วิธีการกำหนดรูปแบบการวัดแบบ Scaling Technique และใช้วิธีของ ลิเกิร์ต (The Likert Technique)

สรุปภาพรวมของทัศนะได้ว่าเป็นสภาวะก่อนพฤติกรรมได้ตอบ ต่อเหตุการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ หรือจะเรียกว่าเป็นสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมแล้ว และทัศนะจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา คือมีความเชื่อมั่น คงทนถาวรพอสมควร เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งทัศนะเป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตลอดจนถึงทัศนะมีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย ทัศนะของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นในลักษณะทางบวก เป็นการแสดงออกถึงความคิดเห็นที่ชอบซึ่งจะเป็นเหตุจูงใจให้บุคคลนั้น ปฏิบัติในทางที่ดี

กับบุคคลหนึ่งหรือต่อนโยบาย หรือต่อองค์กรหรือสถาบัน เป็นทัศนคติที่มองผู้อื่น สิ่งอื่นในด้านดีเสมอ และทัศนคติทางลบเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ไม่ชอบ หรือเป็นไปในทิศทางที่ไม่น่าพอใจต่อบุคคล องค์กร หรือสถาบันต่อปัญหาที่ขัดแย้ง ทัศนคติในทางลบนั้นโดยปกติมักจะเกิดขึ้นพร้อมกับความรู้สึกเกี่ยวกับความเข้าใจผิดหรือความไม่พอใจ ส่วนทัศนคติที่หนึ่งเฉยนั้น คือ บุคคลที่ไม่แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากบุคคลผู้นั้นไม่มีความเห็นในเรื่องนั้นๆ โดยสิ้นเชิง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรรยา วงศ์สายัณห์ (2517 : 9) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการบริการสาธารณะ ด้านการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ควรจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมให้แก่นักเรียนตั้งแต่ก่อนระดับประถมศึกษาซึ่งพระสงฆ์สามารถที่จะชี้แนะได้ดีกว่า

เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ในด้านการศึกษาทั่วไป ทั้งทางโลกและทางธรรม การเผยแผ่ธรรมะ และการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ตลอดจนศึกษาว่าพระสงฆ์มีความเป็นมาอย่างไรในบทบาทดังกล่าว พระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยสอนหนังสือ ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ บทบาทในการ ให้การศึกษาเพิ่มขึ้น การเผยแผ่ธรรมะเพื่อพัฒนาจิตใจประชาชน โดยพระสงฆ์ออกจาริกในชนบทใช้สื่อสารมวลชนเผยแผ่ธรรมะ นำประชาชนพัฒนาท้องถิ่นวัดและโรงเรียน เข้าร่วมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์พยายามปรับปรุงบทบาทเดิมของตนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการพัฒนาการศึกษาของตนให้สูงขึ้น

เฉลิม อุดตฤกษ์ (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน พระสงฆ์มีบทบาทมากในบริหารจัดการเสนาสนะ การพัฒนาชุมชนหรือในหมู่บ้าน พระสงฆ์ได้ช่วยในปรับปรุงการคมนาคมในหมู่บ้าน การจัดสร้างห้องสมุด แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การปรับปรุงโรงเรียนจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนบริจาคสิ่งของให้กับโรงพยาบาลต่างๆ หรือที่สาธารณประโยชน์

พระมหาภุชญา นันทเพชร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ทัศนคติของพระสงฆ์ ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม พบว่า 1) พระสงฆ์ที่เรียนวิชาเอกสังคมวิทยามีทัศนคติเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม สูงกว่าพระสงฆ์ที่เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการพัฒนาคือพรญา สถาบันการศึกษา สื่อโทรทัศน์ จะส่งผลให้พระสงฆ์มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาสังคม 3) การรับรู้ปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความเห็นว่าปัญหาที่ทุกฝ่ายควรเร่งแก้ไข ได้แก่ ปัญหาศีลธรรมเสื่อมโทรม ปัญหาความยากจนและการว่างงาน

อัจฉราวรรณ วงศ์ปราช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า 1) โดยมากไปวัดและฟังธรรมเทศนา หรือปฏิบัติเจริญจิตภาวนาและนั่งวิปัสสนากรรมฐาน หรือรับฟังธรรมะจากวิทยุ โทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะเป็นบางครั้ง 2) ประชาชนส่วนใหญ่ มีความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยในระดับสูง รองลงมาได้แก่บทบาท ด้านการศึกษาและบทบาทด้านสาธารณูปการ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังของประชาชน ต่อบทบาทของพระสงฆ์ ได้แก่ เพศ อายุ การฟังเทศนาธรรม การรับสื่อในการเผยแผ่ศาสนาการร่วมกิจกรรมในวัด และชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ และการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนวุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์

พระมหาโยธิน ละมูล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในฐานะทรัพยากรมนุษย์และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า 1) สถาบันพุทธศาสนาในปัจจุบันทั้งในส่วนที่เป็นสถาบันและปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิกของสถาบันสงฆ์ อยู่ในช่วงที่ก้าวไปสู่ความเสื่อมและสถานการณ์ดูจะเลวร้ายลงทุกวัน 2) บทบาทพระสงฆ์ในฐานะทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต พระสงฆ์ที่จะดำรงบทบาทการเป็นทรัพยากรมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้นควรมีคุณสมบัติ คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและแจ่มแจ้ง 2) มีความประพฤติตามหลักพระธรรมวินัยด้วยวัตรปฏิบัติที่ดีงาม 3) มีความรู้ในวิชาการทางโลกที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของตนและ 4) มีความสามารถในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตระ 5) บทบาทพระสงฆ์ในฐานะนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต พระสงฆ์ที่จะดำรงบทบาท ควรมีคุณสมบัติ คือ 1) มีหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องอยู่ของตน 2) มีความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง 3) มีความสามารถในการบริหารจัดการการเรียนการสอน และการเผยแผ่ธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนา 4) มีความสามารถในการที่จะสื่อสารกับคนภายนอก ด้วยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในกระแสโลกาภิวัตน์ 5) มีความเสียสละอุดมการณ์และอุดมคติ ในกรอบของพระธรรมวินัยซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้ในยุคปัจจุบัน และพบว่า ในปัจจุบันนี้ พระสงฆ์ยังไม่ได้ทำหน้าที่ในฐานะทรัพยากรมนุษย์และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเต็มศักยภาพ

ศิริพร สกุลเจริญพร (2550 : บทคัดย่อ) ผลจากการศึกษาภาคเอกสาร พบว่า พระสงฆ์จะมีหน้าที่ในการศึกษาพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่ในอีกแง่หนึ่งพระสงฆ์มีบทบาทด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน เนื่องด้วยการที่วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของประชาชน ทำให้พระสงฆ์กลายเป็นผู้นำหมู่บ้านและผู้นำในการสร้างสาธารณประโยชน์

ตัวอย่างเช่น สร้างหอกระจายข่าว สนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาต่างๆ สร้างสถานศึกษา ศูนย์ฝึกวิชาชีพ บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา มีความสำคัญของการศึกษาทุกสาขาวิชา บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษาในอดีตและปัจจุบันนั้น พระสงฆ์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาทุกแขนง ไม่ได้จำกัดอยู่ในระบบการศึกษาแบบโรงเรียนปรีชาธรรม หรือโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วไปเท่านั้น แต่พระสงฆ์ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาด้านออกแบบและช่วยส่งเสริมให้คนไทยได้รับการศึกษาที่ดี ทัดเทียมกับต่างประเทศ เพราะอยากให้บุคคลที่ได้รับการศึกษาเหล่านั้นมาช่วยพัฒนาประเทศให้เป็นที่รู้จักของโลกมากขึ้น

พระมหาประสิทธิ์ เขมสิริ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ ๖ ด้าน ของวัดหงษ์ประดิษฐาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยทำการศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์เฉพาะวัดหงษ์ประดิษฐาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามภารกิจทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และด้านสาธารณูปการ พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามภารกิจนั้นในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้ทำการคัดเลือกพระสงฆ์ผู้ซึ่งมีหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานตามภารกิจของวัดทั้ง 6 ด้าน และประชาชนผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามภารกิจนั้น บทบาทพระสงฆ์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านการปกครอง วัดหงษ์ประดิษฐาราม ใช้หลักการปกครองตามหลักพระธรรมวินัย ดำเนินการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรภายในวัด มีการมอบอำนาจหน้าที่ออกเป็นแผนกต่าง ๆ ให้พระสงฆ์ภายในวัดช่วยดูแล พร้อมกันนี้ยังทำหน้าที่ปกครองดูแลวัดในเขตอำเภอหาดใหญ่จำนวนทั้งสิ้น 44 วัด ด้านศาสนศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนแก่พระภิกษุสามเณรโดยแยกออกเป็น 2 แผนก คือ ทางธรรมและทางโลก ทางธรรมจัดการเรียนการสอนปรีชาธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ส่วนทางโลกทำการเปิดหน่วยวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดสงขลา จัดการเรียนการสอนให้แก่พระภิกษุสามเณรและฆราวาสในระดับอุดมศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ มีการมอบทุนการศึกษา การจัดครูพระเข้าไปสอนในสถานศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน จัดให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษา เปิดการเรียนการสอนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งชมรมดนตรีไทย ด้านการเผยแผ่ มีการแสดงพระธรรมเทศนาทุกวันพระ 8 ค่ำ 15 ค่ำ การเทศน์ในภาคพรรษา การอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน การบรรยายธรรมในหน่วยงานราชการและเอกชน ด้านสาธารณสงเคราะห์ มีการสงเคราะห์ที่พักอาศัย การเอื้อเฟื้อสถานที่ในการจัดกิจกรรมของชาวบ้านและชุมชน การบริการห้องสมุดประชาชน การช่วยเหลือวัดและประชาชนเมื่อยาม

ประสบพิบัติภัย การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์เครื่องครัว การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ด้านสาธารณูปการ ทางวัดดำเนินการก่อสร้าง และบูรณะถาวรวัตถุเพื่อเป็นการส่งเสริมในการปฏิบัติงานตามภารกิจของพระสงฆ์ให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยยึดหลักอวาสถปายะ

จากแนวคิด ทฤษฎี จึงสรุปได้ว่า ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นหลักการในบทบาทของพระสงฆ์ และเป็นบทบาทจริงในทางปฏิบัติ ที่พระสงฆ์ที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยพึงปฏิบัติกัน โดยเฉพาะในด้านหลัก ๔ ด้านอันได้แก่ ด้านการปกครอง ต้องปกครองโดยธรรม เป็นธรรมาภิบาล ปกครองเพื่อเกื้อหนุนให้เกิดการศึกษา ด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ ทั้งที่พระสงฆ์กันเองสอนพระเณรด้วยกันเอง และสงเคราะห์กุลบุตร กุลธิดา เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง พร้อมทั้งวิชาความรู้ จรรยา ความประพฤติ การศึกษาที่สร้างวิถีชีวิตที่เป็นสัมมาทิฐิ การเรียนรู้คู่ความสุข (Learning And Happiness) บทบาทด้านการเผยแผ่ งานเผยแผ่เป็นงานที่นำคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกเผยแผ่สู่ประชาชน เป็นภารกิจที่มีความสำคัญ ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ ใช้คำว่าไปประกาศพรหมจรรย์ ประกาศวิถีชีวิตอย่างพรหม อันเป็นชีวิตที่ประเสริฐ นั้นหมายถึงพระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของการดำเนินชีวิต สังคมสงฆ์ต้องเป็นสังคมจำลอง สังคมแบบอย่างหรือสังคมต้นแบบของสังคมชาวบ้านที่ดีให้ได้ สังคมสงฆ์ต้องเป็นระเบียบ ต้องมีการจัดระเบียบสังคมสงฆ์ให้ดี พระสงฆ์ทุกระดับชั้นจึงต้องช่วยกันในการพัฒนาชุมชน และต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา จึงต้องมาช่วยกู้สถานภาพในประเด็นนี้ให้ได้ในยุคปัจจุบันของพวกเรา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี นั้นมีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30,721 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอมะขาม. 2554 : 38)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษากับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขามจังหวัดจันทบุรี ได้คัดเลือกจากประชากรเป้าหมายโดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน

1.2 สร้างแบบสอบถามตามแนวทางในการสร้างเครื่องมือและกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยพิจารณาถึงรายละเอียดให้ครอบคลุมทั้งวัตถุประสงค์และลักษณะของการวิจัย

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายนามปรากฏอยู่ในภาคผนวก ก) ตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ และความเหมาะสมของแบบสอบถามเพื่อที่ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงความเที่ยงตรงแล้วนำไปทดลองใช้ (Tri Out) กับ ประชาชนในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 19) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้ แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9351

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9185

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการปกครอง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9231

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8972

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้าน การศึกษา สงเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9398

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการเผยแผ่ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8897

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของผู้นำชุมชนด้าน สาธารณูปการได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9109

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านสาธารณ สงเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9421

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกครั้ง

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. ลักษณะโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ถูกสอบถาม ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

	ใช่	ไม่ใช่
คำถาม เชิงบวก	1	0
คำถาม เชิงปฏิเสธ	0	1

เกณฑ์การประเมินระดับความรู้ความเข้าใจ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยแบบอิงกลุ่ม โดยกำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.80-1.00 คะแนน (มากกว่าหรือเท่ากับค่ามัธยฐานของกลุ่ม) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจมาก

ค่าเฉลี่ย 0.00-0.79 คะแนน (น้อยกว่าค่ามัธยฐานของกลุ่ม) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจน้อย

ตอนที่ 3 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี 23 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Type Seale) โดยประยุกต์ใช้ตามทฤษฎีของลิเคอร์ท (Likert Type Seale) เบสท์และคาน (Best & Khan, 1993 : 244) ตามหน้าที่หลัก 6 ประการ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์โดยใช้เกณฑ์วัด 5 ระดับ ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	มีระดับเห็นด้วยมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีระดับเห็นด้วยมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีระดับเห็นด้วยปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีระดับเห็นด้วยน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 4.43-5.00 คะแนน (มากกว่าหรือเท่ากับค่าควอไทล์ที่ 3 ของกลุ่ม) หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 4.00-4.42 คะแนน (มากกว่าหรือเท่ากับค่าควอไทล์ที่ 2 ของกลุ่ม) หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-3.99 คะแนน (น้อยกว่าค่าควอไทล์ที่ 2 ของกลุ่ม) หมายถึง เห็นด้วยน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงนายอำเภอระยอง จังหวัดจันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชากรในอำเภอระยอง
2. ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยขอความร่วมมือจาก กำนันในเขตพื้นที่อำเภอระยอง ช่วยส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามก่อนการส่งแบบสอบถามได้ทำความเข้าใจและชี้แจงข้อสงสัยต่างๆ แก่ กำนันในเขตอำเภอระยองแล้ว พร้อมกำหนดวันรับคืน
3. ผู้วิจัยไปปรับเปลี่ยนสอบถามคืนจากกำนัน ตามกำหนดวันนัดหมาย

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้อง มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ปังัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการปกครอง วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการศึกษา วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้าน การศึกษา สงเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
6. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการเผยแผ่ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ด้านสาธารณูปการ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8. ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านสาธารณสงเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

9. ทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนโดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ t-test และ F-test

6. ทดสอบความแตกต่างระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ F-test

7. ทดสอบความแตกต่างระหว่างบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ตามหน้าที่หลัก 6 ประการ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ F-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติประกอบด้วย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรง

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา อัลฟา (Alpha

Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 19)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าสมมุติฐาน

3.1 ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม

3.2 ค่า F-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่ม

3.3 วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
t	แทน	ค่าสถิติเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจง
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม ปัจจัย

ส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t-test หรือ F-test และความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 379)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	163	35.08
หญิง	216	64.92
2. อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	85	21.47
35 – 50 ปี	173	48.69
51 ปีขึ้นไป	131	29.84
$\bar{X} = 41$ ปี Max = 65 ปี Min = 20 ปี		
3. สถานภาพ		
โสด	91	26.70
สมรส	244	64.92
หม้าย หย่า	62	8.38
4. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	262	53.31
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	117	46.69
5. อาชีพ		
รับจ้าง	87	32.03
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	71	19.37
เกษตรกรกรรม	158	39.17
ค้าขาย/อื่น ๆ	63	9.42

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 379)	ร้อยละ
6. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
8000 บาทลงไป	164	42.93
8001 – 16000 บาท	136	32.46
16,001 บาทขึ้นไป	79	24.61
$\bar{X}$ = 20448 บาท Max = 90,000 บาท Min = 2,000 บาท		
7. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน		
20 ปีลงไป	73	21.61
21 – 40 ปี	156	40.84
41 ปีขึ้นไป	148	37.55
$\bar{X}$ = 28 ปี Max = 65 ปี Min = 1 ปี		

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้
ด้านเพศ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.92 และเพศชาย ร้อยละ 35.08

ด้านอายุ พบว่า ประชาชนเกือบครึ่งมีอายุ 35 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.69 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ร้อยละ 21.47 โดยมีอายุเฉลี่ย 41 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี น้อยสุด 20 ปี

ด้านสถานภาพ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่งมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 64.92 รองลงมามีสถานภาพโสด ร้อยละ 26.70 และมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง ร้อยละ 8.38

ด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 53.31 ในขณะที่อีกเกือบครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 46.69 จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนมากกว่าหนึ่งในสาม คิดเป็นร้อยละ 39.17 มีอาชีพรับราชการ หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ และในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 32.03 มีอาชีพค้าขายหรืออาชีพอื่น ๆ อาชีพที่ผู้นำชุมชนทำน้อยที่สุดได้แก่ อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 9.42

ด้านรายได้ของครอบครัว พบว่า ประชาชนเกือบครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 42.93 มีรายได้ของ ครอบครัว 8,000 บาท ลงไป โดยมีรายได้เฉลี่ย 20.48 บาท มากที่สุด 90000 บาท น้อยที่สุด 2000 บาท

ด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ประชาชนเกือบครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 40.84 อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 21 – 40 ปี โดยเฉลี่ยอาศัยอยู่นาน 28 ปี มากที่สุด 65 ปี น้อยที่สุด 1 ปี

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายละเอียดดังตาราง 2- 3

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ ในสังคมไทย	จำนวน (n = 379)	ร้อยละ
น้อย	73	17.18
ปานกลาง	247	70.68
มาก	59	12.14

จากตาราง 2 พบว่า ประชาชนเกือบสามในสี่ คิดเป็นร้อยละ 70.68 มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยและมากใกล้เคียงกัน คือ มีความรู้ความเข้าใจน้อย ร้อยละ 17.18 และมีความรู้ความเข้าใจมาก ร้อยละ 12.14 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย จำแนกเป็นรายข้อ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบวชเรียนควรเป็นหน้าที่ของชายไทยพุทธทุกคน	4.53	0.60	มาก	3
2. พระสงฆ์เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า	4.14	0.65	ปานกลาง	15
3. พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำชุมชนให้เข้าใจในโลกของจิตวิญญาณ	3.92	0.87	ปานกลาง	27
4. พระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง	4.04	0.86	ปานกลาง	20
5. พระสงฆ์เป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน	4.47	0.64	ปานกลาง	6
6. พระสงฆ์เป็นผู้นำในการสืบสานและอนุรักษ์ประเพณี	4.23	0.68	ปานกลาง	12
7. พระสงฆ์ให้การส่งเสริมการศึกษา แก่ผู้ที่ด้อยโอกาส	3.90	0.77	ปานกลาง	29
8. พระสงฆ์เป็นผู้ทรงจำและสืบทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธศาสนา	4.53	0.54	มาก	4
9. พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวสำหรับชาวบ้านในการดำเนินชีวิต	4.01	0.70	ปานกลาง	22

ตาราง 3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
10. พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีทางพระพุทธศาสนา	4.52	0.55	ปานกลาง	5
11. พระสงฆ์เป็นหมอเยียวยาให้แก่ผู้หมดกำลังใจในการดำเนินชีวิต	3.99	0.80	ปานกลาง	25
12. พระสงฆ์เป็นผู้ที่ศึกษาและเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา	4.58	0.55	มาก	1
13. พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการมอบทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษา	3.90	0.75	ปานกลาง	30
14. พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านให้ปฏิบัติตามหลักธรรมของความกตัญญูคุณเวที	4.47	0.57	ปานกลาง	7
15. พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านได้รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.15	0.67	ปานกลาง	14
16. พระสงฆ์เป็นผู้นำในการริเริ่มพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา	4.33	0.66	ปานกลาง	10
17. พระสงฆ์แนะนำไม่ให้ประมาทในการดำรงชีวิต และใช้สอยทรัพย์สินต่าง ๆ แก่ชุมชน	4.03	0.77	ปานกลาง	21
18. พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยคลายความทุกข์ให้กับชาวบ้านได้	3.92	0.73	ปานกลาง	28
19. พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด	3.97	0.68	ปานกลาง	26
20. พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.00	0.66	ปานกลาง	23
21. พระสงฆ์เป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อตัวเองน้อยกว่าบุคคลธรรมดา	3.77	0.91	ปานกลาง	33
22. พระสงฆ์เป็นผู้คอยแนะนำให้ชาวบ้านเว้นจากอบายมุข เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา ฯลฯ	4.34	0.57	ปานกลาง	9
23. วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนทางวัฒนธรรมและประเพณีไทย	4.46	0.56	ปานกลาง	8
24. พระสงฆ์เป็นผู้มีความเกื้อกูลอาทรต่อการเป็นอยู่ของชุมชน	3.84	0.76	ปานกลาง	31
25. พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยประสานรอยร้าวให้กับครอบครัวและชุมชนได้	3.63	0.83	น้อย	34
26. พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแก่ชุมชน ทั้งระดับมหาวิทยาลัย มัธยมศึกษา ประถมศึกษาตลอดจนศูนย์เด็กเล็ก	3.84	0.70	ปานกลาง	32

ตาราง 3 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
27. พระสงฆ์ที่เผยแพร่หลักธรรมทางลือต่าง ๆ เป็นช่องทางหนึ่ง ที่ทำให้ชุมชนเข้าใจธรรมะมากขึ้น	4.25	0.56	ปานกลาง	11
28. พระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชน ซึ่งไม่สามารถแยก ออกจากกันได้	4.16	0.64	ปานกลาง	13
29. พระสงฆ์เป็นผู้ที่ไม่ถือชั้นวรรณะอันเป็นแบบอย่างที่ดีในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย	4.07	0.77	ปานกลาง	19
30. พระสงฆ์วางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่ให้คำแนะนำแก่ นักการเมือง	3.52	1.05	น้อย	35
31. พระสงฆ์ได้จัดวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่เป็นความ ต้องการของภาครัฐและชุมชน	4.00	0.66	ปานกลาง	23
32. พระสงฆ์เป็นผู้ใช้หลักธรรมประยุกต์ให้เหมาะสม วิถีชีวิตของชุมชน	4.10	0.54	ปานกลาง	18
33. พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมเพื่อลดอาชญากรรม ในชุมชน	4.14	0.60	ปานกลาง	16
34. พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชน	4.54	0.54	มาก	2
35. พระสงฆ์เป็นผู้บอกผลของการทำความดีและความชั่วให้กับ ชุมชน	4.10	0.71	ปานกลาง	17
รวม	4.13	0.39	ปานกลาง	

จากตาราง 3 พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.13$)
เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทยอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.77 - 4.52$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านพิธีกรรม
ต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.52$) พระสงฆ์เป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรม
จริยธรรมแก่เยาวชน ($\bar{X} = 4.47$) และพระสงฆ์เป็นผู้แนะนำให้เยาวชนให้ปฏิบัติตามหลักธรรมของ
ความกตัญญูต่อบุพการี ($\bar{X} = 4.47$)

รองลงมาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53 - 4.58$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ พระสงฆ์เป็นผู้ที่ศึกษาและเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.58$) พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชน ($\bar{X} = 4.54$) และการบวชเรียนควรเป็นหน้าที่ของชายไทยพุทธทุกคน ($\bar{X} = 4.53$)

มีเพียง 2 ประเด็นเท่านั้นที่ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยประสานรอยร้าวให้กับครอบครัวและชุมชนได้ ($\bar{X} = 3.63$) และพระสงฆ์วางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่ให้คำแนะนำแก่นักการเมือง ($\bar{X} = 3.52$)

ตอนที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายละเอียดดังตาราง 4- 10

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน	ระดับ (n = 379)					
	น้อย		ปานกลาง		มาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	86	14.66	198	67.54	95	17.80
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	75	15.71	213	60.21	91	24.08
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	69	19.37	206	52.88	104	27.75
ด้านศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	71	13.61	218	58.12	90	28.27
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	189	50.79	121	37.70	69	11.52
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	72	10.99	213	59.16	94	29.84
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	101	24.61	141	43.98	137	31.41

จากตาราง 4 พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.54 มีทัศนะต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนะในระดับมากและระดับน้อยใกล้เคียงกัน โดยระดับมากมีร้อยละ 17.80 และระดับน้อยมีร้อยละ 14.66 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

ด้านการปกครองของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 60.21 มีทัศนคติต่อการปกครองอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 24.08 และระดับน้อย ร้อยละ 15.71 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 5

ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 52.88 มีทัศนคติต่อการศาสนศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 27.75 และระดับน้อย ร้อยละ 19.37 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 6

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 58.12 มีทัศนคติต่อการศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 28.27 และระดับน้อย ร้อยละ 13.61 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 7

ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 50.79 มีทัศนคติต่อการเผยแผ่อยู่ในระดับน้อย รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.70 และระดับมาก เพียงร้อยละ 11.52 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 8

ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 59.16 มีทัศนคติต่อการสาธารณูปการอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.84 และระดับน้อย ร้อยละ 10.99 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 9

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ พบว่า ประชาชนเกือบครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 43.98 มีทัศนคติต่อการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 31.41 และระดับน้อย ร้อยละ 24.61 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ด้านการปกครอง จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการปกครองของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การปกครองของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์รู้จักระเบียบวินัย และ หลักธรรมควรปฏิบัติดีขึ้น	4.16	0.74	ปานกลาง	2
2. พระสงฆ์ควรวางตนเป็นกลางในทางการเมือง และควรให้ กำลังใจกับทุก ๆ คน	4.19	0.83	ปานกลาง	1
3. ถ้าพระสงฆ์เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนจะมี กำลังใจมากขึ้น	3.82	0.77	ปานกลาง	3
รวม	4.06	0.60	ปานกลาง	

จากตาราง 5 พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการปกครองของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

ผู้นำชุมชนมีทัศนคติต่อการปกครองของพระสงฆ์ในระดับปานกลางทุกข้อ ($\bar{X} = 3.82 - 4.19$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ พระสงฆ์ควรวางตนเป็นกลางในทางการเมือง และควรให้กำลังใจกับทุก ๆ คน ($\bar{X} = 4.19$) การปกครองของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์รู้จักระเบียบวินัย และหลักธรรมควรปฏิบัติขึ้น ($\bar{X} = 4.16$) และถ้าพระสงฆ์เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนจะมีกำลังใจมากขึ้น ($\bar{X} = 3.82$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนคติของประชาชน ด้านการศาสนาศึกษา จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการศาสนาศึกษาของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การเรียนธรรมะทางพระพุทธศาสนานั้น ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเป็นอยู่ของชุมชนอย่างมาก	4.19	0.70	ปานกลาง	1
2. การศึกษาของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์สามารถใช้ชีวิตให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันของชุมชนได้	4.07	0.71	ปานกลาง	3
3. การที่นักเรียนและฆราวาสได้เรียนและเข้าสอบธรรมศึกษานั้น เป็นการศึกษารวมแล้วนำไปปฏิบัติในชุมชนของตนได้	4.14	0.69	ปานกลาง	2
4. ปัจจุบันมีการขออุปสมบท (บวชพระ) กันน้อย เพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจรัดตัวและครอบครัว	3.76	0.89	ปานกลาง	4
รวม	4.04	0.56	ปานกลาง	

จากตาราง 6 พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการศาสนาศึกษาของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีทัศนคติต่อการศาสนาศึกษาของพระสงฆ์ในระดับปานกลางทุกข้อ ($\bar{X} = 3.76 - 4.19$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การเรียนธรรมะทางพระพุทธศาสนานั้น ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเป็นอยู่ของชุมชนอย่างมาก ($\bar{X} = 4.19$) การที่นักเรียนและฆราวาสได้เรียนและเข้าสอบธรรมศึกษานั้น เป็นการศึกษารวมแล้วนำไปปฏิบัติในชุมชนของตนได้ ($\bar{X} = 4.14$) และการศึกษาของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์สามารถใช้ชีวิตให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันของชุมชนได้ ($\bar{X} = 4.07$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชน ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. พระสงฆ์ที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทำให้นักเรียน เข้าใจข้อควรปฏิบัติมากขึ้น	4.25	0.73	ปานกลาง	1
2. พระสงฆ์ที่ดำเนินการมอบทุนสงเคราะห์แก่นักเรียนนั้น ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการศึกษามากขึ้น	4.02	0.75	ปานกลาง	5
3. โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโรงเรียนของวัดที่เปิด สอนธรรมะ เพื่อให้เยาวชนมาเล่าเรียนในวันหยุด	4.09	0.77	ปานกลาง	3
4. พระสงฆ์ได้จัดตั้งมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับพระภิกษุสามเณร เป็นการสร้างบุคลากรทางศาสนา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.24	0.68	ปานกลาง	2
5. นักเรียนของโรงเรียนที่อยู่ในวัด ย่อมมีโอกาสทำกิจกรรม ทางศาสนามากกว่า โรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ในวัด	4.02	0.80	ปานกลาง	4
รวม	4.12	0.55	ปานกลาง	

จากตาราง 7 พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์อยู่ใน
ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีทัศนะต่อด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในระดับปานกลาง
ทุกข้อ ($\bar{X} = 4.02 - 4.25$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ พระสงฆ์ที่เข้าไปสอนศีลธรรม
ในโรงเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจข้อควรปฏิบัติมากขึ้น ($\bar{X} = 4.25$) พระสงฆ์ได้จัดตั้งมหาวิทยาลัย
โรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร เป็นการสร้างบุคลากรทางศาสนาให้มีประสิทธิภาพ
มากขึ้น ($\bar{X} = 4.24$) และ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโรงเรียนของวัดที่เปิดสอนธรรมะ
เพื่อให้เยาวชนมาเล่าเรียนในวันหยุด ($\bar{X} = 4.09$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนด้านการเผยแผ่ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. พระสงฆ์ที่จัดรายการธรรมะทางสื่อต่าง ๆ เป็นการ ประหยัดเวลาในการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่ชุมชน	3.94	0.83	ปานกลาง	2
2. การทำบุญตักบาตรวันพระเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ สร้างความคิดได้ช่วงหนึ่ง	4.28	0.71	ปานกลาง	1
3. ปัจจุบันวัดควรจัดหาทรายไว้เพื่อให้ก่อกองพระเจดีย์ทราย ในประเพณีสงกรานต์	2.55	1.24	น้อย	4
4. การปฏิบัติกิจพระธรรมทูตของพระสงฆ์ เป็นการเผยแผ่ ธรรมะและแนวทางการดำเนินชีวิตไปยังชุมชน	3.84	0.71	ปานกลาง	3
รวม	3.65	0.56	ปานกลาง	

จากตาราง 8 พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการเผยแผ่ของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีทัศนคติต่อการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.84 - 4.28$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การทำบุญตักบาตรวันพระเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้สร้างความคิดได้ช่วงหนึ่ง ($\bar{X} = 4.28$) พระสงฆ์ที่จัดรายการธรรมะทางสื่อต่าง ๆ เป็นการประหยัดเวลาในการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่ชุมชน ($\bar{X} = 3.94$) และการปฏิบัติกิจพระธรรมทูตของพระสงฆ์ เป็นการเผยแผ่ธรรมะและแนวทางการดำเนินชีวิตไปยังชุมชน ($\bar{X} = 3.84$)

มีเพียงประเด็นเดียวที่ผู้นำชุมชนมีทัศนคติต่อการเผยแผ่ของพระสงฆ์อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัจจุบันวัดควรจัดหาทรายไว้เพื่อให้ก่อกองพระเจดีย์ทรายในประเพณีสงกรานต์ ($\bar{X} = 2.55$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชน ด้านการสาธารณูปการ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การอุปสมบท (บวชพระ) จะต้องบวชในอุโบสถเท่านั้น ส่วนวัดที่ไม่มีอุโบสถไม่สามารถทำกิจสงฆ์นี้ได้	3.60	1.17	ปานกลาง	3
2. ศาสนาสถานของวัด ควรอนุรักษ์ศิลปความเป็นไทยไว้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นต่อไป	4.46	0.59	มาก	2
3. การก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ของวัดนั้น จะต้องพิจารณาถึงความ จำเป็นทุกครั้งว่าจะได้ประโยชน์เพียงใด	4.57	0.57	มาก	1
รวม	4.21	0.53	ปานกลาง	

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการสาธารณูปการของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีทัศนะต่อการสาธารณูปการของพระสงฆ์ในระดับมากเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 4.46 - 4.57$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 2 ลำดับ ได้แก่ การก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ของวัดนั้นจะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นทุกครั้งว่าจะได้ประโยชน์เพียงใด ($\bar{X} = 4.57$) ศาสนาสถานของวัดควรอนุรักษ์ศิลปความเป็นไทยไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นต่อไป ($\bar{X} = 4.46$)

มีเพียงประเด็นเดียวที่ประชาชนมีทัศนะต่อการสาธารณูปการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การอุปสมบท (บวชพระ) จะต้องบวชในอุโบสถเท่านั้นส่วนวัดที่ไม่มีอุโบสถไม่สามารถทำกิจสงฆ์ได้ ($\bar{X} = 3.60$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชน ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. วัดที่มีสนามกีฬาภายในวัดเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าวัดเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับวัดมากขึ้น	4.07	0.89	ปานกลาง	2
2. วัดควรให้โอกาสแก่ชุมชนโดยการทำให้เป็นศูนย์กลางในกิจกรรมของหมู่บ้าน แม้บางครั้งเกิดความเสียหายก็ต้องยอม	3.87	0.96	ปานกลาง	3
3. พระสงฆ์ที่เป็นหมอยากลางบ้าน (หมอแผนไทย) เป็นการสงเคราะห์ผู้ที่ป่วยทั้งทางกายและจิตใจ	3.74	0.93	ปานกลาง	4
4. ชุมชนควรช่วยกันปลูกจิตสำนึกที่จะให้วัดปลอดจากอบายมุข ทุก ๆ อย่าง	4.65	0.57	มาก	1
รวม	4.08	0.60	ปานกลาง	

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อวิเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังนี้

ประชาชนมีทัศนะต่อการด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ($\bar{X} = 3.74 - 4.07$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ วัดที่มีสนามกีฬาภายในวัดเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าวัดเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับวัดมากขึ้น ($\bar{X} = 4.07$) วัดควรให้โอกาสแก่ชุมชนโดยการทำให้เป็นศูนย์กลางในกิจกรรมของหมู่บ้าน แม้บางครั้งเกิดความเสียหายก็ต้องยอม ($\bar{X} = 3.87$) และพระสงฆ์ที่เป็นหมอยากลางบ้าน (หมอแผนไทย) เป็นการสงเคราะห์ผู้ที่ป่วยทั้งทางกายและจิตใจ ($\bar{X} = 3.74$)

มีเพียงประเด็นเดียวที่ประชาชนมีทัศนะต่อการด้านการสาธารณสงเคราะห์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ชุมชนควรช่วยกันปลูกจิตสำนึกที่จะให้วัดปลอดจากอบายมุข ทุก ๆ อย่าง ($\bar{X} = 4.65$)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตาม ข้อมูลทั่วไป ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t-test หรือ F-test และความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' รายละเอียดดังตาราง 11 - 20

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในทัศนะของประชาชน	เพศ				t	p
	ชาย (n=163)		หญิง (n=216)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	4.06	0.45	4.00	0.42	0.819	.414
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.15	0.60	4.01	0.60	1.517	.131
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	4.09	0.56	4.02	0.57	0.814	.417
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.18	0.54	4.09	0.55	1.082	.281
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.67	0.61	3.65	0.54	0.242	.809
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.19	0.52	4.22	0.54	-0.354	.724
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.10	0.60	4.07	0.61	0.245	.807

จากตาราง 11 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอายุ

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในทัศนะของประชาชน	อายุ						F	p
	ต่ำกว่า 35 ปี		35 – 50 ปี		51 ปีขึ้นไป			
	(n=85)		(n=173)		(n=131)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	4.04	0.38	4.00	0.47	4.05	0.41	0.194	.824
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.02	0.56	4.10	0.63	4.02	0.61	0.346	.708
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	4.07	0.51	4.03	0.58	4.02	0.62	0.112	.894
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.09	0.49	4.11	0.60	4.19	0.52	0.412	.663
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.71	0.50	3.59	0.61	3.74	0.51	1.383	.253
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.11	0.54	4.25	0.54	4.24	0.52	1.338	.265
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.21	0.55	4.00	0.61	4.09	0.63	2.127	.122

จากตาราง 12 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอายุ พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านสถานภาพ

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในทัศนะของประชาชน	สถานภาพ						F	p
	โสด		สมรส		หม้าย/หย่าร้าง			
	(n=91)		(n=244)		(n=62)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์	4.06	0.34	4.01	0.45	4.02	0.56	0.241	.786
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.14	0.56	4.04	0.60	3.98	0.76	0.643	.527
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	4.05	0.48	4.04	0.60	3.98	0.59	0.093	.911
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.13	0.51	4.12	0.56	4.11	0.66	0.004	.996
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.75	0.48	3.63	0.55	3.58	0.85	1.052	.351
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.18	0.51	4.19	0.54	4.48	0.47	2.296	.103
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.14	0.62	4.06	0.59	4.05	0.68	0.344	.710

จากตาราง 13 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านสถานภาพ พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านการศึกษา

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในทัศนะของประชาชน	การศึกษา				t	p
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	(n=262)		(n=117)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์	3.97	0.44	4.07	0.42	-1.573	.117
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.07	0.62	4.05	0.60	0.275	.784
ด้านการศึกษาของพระสงฆ์	3.95	0.58	4.13	0.54	-2.143	.033*
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.13	0.55	4.12	0.55	0.134	.894
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.55	0.55	3.76	0.56	-2.574	.011*
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.23	0.56	4.19	0.51	0.547	.585
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	3.96	0.61	4.20	0.58	-2.855	.005*

* $p < .05$

จากตาราง 14 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านการศึกษา พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอาชีพ

บทบาทของพระสงฆ์ในการ พัฒนาชุมชนในทัศนะประชาชน	อาชีพ								F	p
	รับจ้าง		ราชการ		เกษตรกรรม		ค้าขาย			
	(n=87)		(n=71)		(n=158)		(n=63)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์	4.04	0.48	4.09	0.40	3.92	0.33	3.96	0.45	1.444	.231
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.02	0.55	4.13	0.56	3.93	0.63	4.05	0.67	0.652	.583
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	4.11	0.56	4.13	0.50	4.00	0.52	3.91	0.63	2.007	.114
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.16	0.63	4.14	0.54	4.00	0.39	4.12	0.55	0.361	.781
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.66	0.58	3.77	0.53	3.60	0.46	3.54	0.59	2.097	.102
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.24	0.55	4.20	0.48	4.24	0.58	4.19	0.57	0.110	.954
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.06	0.68	4.23	0.56	3.81	0.50	4.02	0.59	2.971	.033*

* $p < .05$

จากตาราง 15 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านอาชีพ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านรายได้ของครอบครัว

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชนในทัศนะของประชาชน	รายได้ของครอบครัว						F	p
	8000 บาท		8001 –		16001 บาท			
	ลงมา		16000 บาท		ขึ้นไป			
	(n=164)		(n=136)		(n=79)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	3.96	0.45	4.00	0.38	4.07	0.45	1.171	.312
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.07	0.64	3.97	0.61	4.12	0.58	1.164	.314
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	3.91	0.58	4.05	0.54	4.11	0.57	1.749	.177
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.10	0.57	4.09	0.52	4.16	0.56	0.378	.686
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.55	0.59	3.66	0.55	3.71	0.56	1.168	.313
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.21	0.60	4.13	0.50	4.27	0.52	1.205	.302
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	3.96	0.59	4.13	0.59	4.11	0.61	1.253	.288

จากตาราง 16 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านรายได้ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ครัวเรือนต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านระยะเวลาอาศัยในชุมชน

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน ในทัศนะของประชาชน	ระยะเวลาอาศัยในชุมชน						F	p
	ไม่เกิน 20 ปี		21 – 40 ปี		41 ปีขึ้นไป			
	(n=73)		(n=156)		(n=148)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	4.07	0.41	3.99	0.41	4.01	0.50	0.583	.559
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	4.05	0.55	4.09	0.56	4.02	0.74	0.197	.821
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	4.15	0.52	3.93	0.57	4.06	0.60	2.793	.064
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.12	0.51	4.11	0.57	4.15	0.58	0.111	.895
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.72	0.56	3.60	0.51	3.65	0.64	0.871	.420
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	4.18	0.54	4.21	0.52	4.25	0.56	0.245	.783
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	4.19	0.60	4.07	0.53	3.95	0.70	2.353	.098

จากตาราง 17 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านระยะเวลาอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน ในทัศนะของประชาชน	ความรู้ความเข้าใจ						F	p
	น้อย		ปานกลาง		มาก			
	(n=90)		(n=212)		(n=77)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน	3.54	0.29	4.03	0.36	4.53	0.29	59.268	.000*
ด้านการปกครองของพระสงฆ์	3.45	0.50	4.05	0.51	4.78	0.31	52.307	.000*
ด้านการศาสนศึกษาของพระสงฆ์	3.53	0.47	4.04	0.51	4.61	0.33	34.436	.000*
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์	3.56	0.43	4.13	0.48	4.71	0.37	44.980	.000*
ด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์	3.16	0.45	3.67	0.52	4.11	0.43	25.624	.000*
ด้านการสาธารณูปการของพระสงฆ์	3.95	0.49	4.21	0.52	4.44	0.55	6.277	.002*
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์	3.66	0.49	4.09	0.56	4.50	0.62	15.550	.000*

* $p < .05$

จากตาราง 18 แสดงว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ ในสังคมไทยต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้นำมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอข้อเสนอแนะเป็นลำดับได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30,721 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอมะขาม, 2554 : 38)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ได้คัดเลือกจากประชากรเป้าหมายโดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามมาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยศึกษามาจากทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งลักษณะของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมข้อความ (Open - Ended)

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย มีลักษณะของคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีมาตรวัดความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามมาตรวัดเจตคติของลิเคอร์ท (Best and Kahn, 1993 : 247) ซึ่งมีจำนวนคำถามทั้งหมด 35 ข้อ

ส่วนที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน มีลักษณะของคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีมาตรวัดความคิดเห็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเพิ่มเติม

การตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงความเที่ยงตรงแล้วนำไปทดลองใช้ (Tri Out) กับ กลุ่มทดลอง ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 19) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้ แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9351

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9185

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการปกครอง ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9231

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ด้านการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8972

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้าน การศึกษา
สเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9398

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านการ
เผยแผ่ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8897

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้าน
สาธารณูปการได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9109

ด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนด้านสาธารณ
สเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9421

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 379 ฉบับ มาวิเคราะห์
2. นำแบบสอบถามมาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อแล้วนำไปบันทึก
ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ความรู้ความเข้าใจ และบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในทัศนะของ
ประชาชน
 - 2.1.1 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด
 - 2.1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ด้วย t – test ที่ระดับ
นัยสำคัญ .05
 - 2.3 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป ด้วย F – test ที่ระดับ
นัยสำคัญ .05
 - 2.4 ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีโดยจำแนกตามรายข้อผู้วิจัยได้ข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน พบว่า ประชาชนมากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.54 มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนะในระดับมากและระดับน้อยใกล้เคียงกัน โดยระดับมากมีร้อยละ 17.80 และระดับน้อยมีร้อยละ 14.66

2. เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มี สถานภาพ ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มี การศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มี รายได้ของครอบครัว ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ครอบครัวต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มี ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่ระยะเวลาอาศัยในชุมชนต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย ต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอเมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีผลต่อทัศนคติของประชาชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนที่เป็นชายหรือเพศหญิงอาจมองว่าบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษาในอดีตและปัจจุบันนั้น พระสงฆ์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาทุกแขนง ไม่ได้จำกัดอยู่ในระบบการศึกษาแบบโรงเรียนปริยัติธรรมหรือโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วไปเท่านั้น แต่พระสงฆ์ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รับการศึกษาที่ดี พระสงฆ์นั้นมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง เช่นการศึกษา พระสงฆ์เองก็มีการศึกษาที่สูง และส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนได้มีการศึกษา หรือสนับสนุนในการให้ทุน แจกทุน มีการอนุเคราะห์ส่งค่าเล่าเรียนในเรื่องความเป็นอยู่ ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องได้การศึกษาของศิริพร สกุลเจริญพร (2550 : บทคัดย่อ) ผลจากการศึกษาเอกสาร พบว่า พระสงฆ์จะมีหน้าที่ในการศึกษาพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งพระสงฆ์มีบทบาทด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน เนื่องด้วยการที่วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของประชาชน ทำให้พระสงฆ์กลายเป็นผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำในการสร้างสาธารณประโยชน์ ตัวอย่างเช่น สร้างหอกระจายข่าว สนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาต่างๆ สร้างสถานศึกษา ศูนย์ฝึกวิชาชีพ บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา ทัดเทียมกับต่างประเทศ เพราะอยากให้บุคคลที่ได้รับการศึกษาเหล่านั้นมาช่วยพัฒนาประเทศให้เป็นที่ยอมรับของโลกมากขึ้น และยังได้สอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉราวรรณ วงศ์ปราช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และการปฏิบัติศาสนกรรมฐานนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษา เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอเมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ด้านความรู้ความเข้าใจ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์แตกต่างกัน แสดงว่า วัดและพระสงฆ์กับชุมชนนั้นเป็นของกลุ่มกันมาแต่สมัยโบราณของไทย เพราะวัดนอกจากจะเป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรม หรือทำพิธีทางศาสนาแล้ว วัดยังมีบทบาททำหน้าที่อื่น ๆ อีก วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้าน ส่งลูกบุตรมารับใช้พระ รับการอบรมทางศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่สอนในสมัยนั้น รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของเยาวชนด้วย เป็นสถานสงเคราะห์หู่ตรหลานของชาวบ้านที่ยากจน ได้อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่และศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนอาศัยวัด เป็นสถานพยาบาลที่แจกจ่ายพวกราชการ รักษา ผู้เจ็บป่วย เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ ห่อนใจ หาความรู้เพิ่มเติมเป็นที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้าน เป็นที่ใกล้เคียงข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว และความทุกข์ต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติเปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บของไว้ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานวัดและขอยืมไปใช้ เมื่อคนมีงานต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางการปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาประชุมกันบอกแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ เป็นที่ประกอบพิธีกรรม หรือให้บริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเรื่องที่ผูกพันกับชีวิตของทุกคนในระยะเวลาโอกาสต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อทัศนคติของประชาชน ต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉราวรรณ วงศ์ปราช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า 1) โดยมากไปวัดและฟังธรรมเทศนา หรือปฏิบัติเจริญจิตภาวนาและนั่งวิปัสสนากรรมฐาน หรือรับฟังธรรมะจากวิทยุโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมะ เป็นบางครั้ง 2) ประชาชนส่วนใหญ่ มีความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยในระดับสูง รองลงมา ได้แก่ บทบาท ด้านการศึกษาและบทบาทด้านสาธารณูปการ 3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังของประชาชน ต่อบทบาทของพระสงฆ์ได้แก่ เพศ อายุ การฟังเทศนาธรรม การรับสื่อในการเผยแพร่ศาสนาการร่วมกิจกรรมในวัดและชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์และการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนวุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของผู้นำชุมชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีและเปรียบเทียบได้กับการศึกษาของเจียมพงษ์ วงศ์ธรรม (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ในด้านการศึกษาทั่วไป ทั้งทางโลกและทางธรรม การเผยแผ่ธรรมะ และการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ตลอดจนศึกษาว่าพระสงฆ์มีความเป็นมา

อย่างไรในบทบาทดังกล่าว พระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยสอนหนังสือ ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา และกิจกรรมอื่น ๆ บทบาทในการให้การศึกษาเพิ่มขึ้น การเผยแพร่ธรรมะเพื่อพัฒนาจิตใจประชาชน โดยพระสงฆ์ออกจาริกในชนบทใช้สื่อสารมวลชนเผยแพร่ธรรมะ นำประชาชนพัฒนาท้องถิ่นวัด และโรงเรียน เข้าร่วมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์พยายามปรับปรุงบทบาทเดิมของตนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการพัฒนาการศึกษาของตนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการศึกษาวิจัย บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมให้ความรู้ด้านบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทยให้แก่ประชาชน

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์รับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทยให้ประชาชนได้รับทราบ และมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจด้านบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยให้แก่ประชาชน ในงานทั้ง 6 ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาแยกเป็นส่วน ๆ ในงานของพระสงฆ์เพื่อให้ได้รับผลอย่างชัดเจน ในด้านบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคม

2.3 ควรศึกษาประเด็นสำคัญของพระสงฆ์ที่เป็นตัวอย่างที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม

2.4 ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อจะได้เข้าถึงความเที่ยงตรงของบทบาทที่ได้ทำในแต่ละด้านเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างถูกต้อง

2.5 ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ตั้งแต่ในอดีตที่พระพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทยถึงปัจจุบัน เพราะจะได้ทราบว่าทำไมประชาชนซึ่งเคยนับถือศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) ได้เปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังมาถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยต่อไป

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรูญ วงศ์สายันห์. (2517). **พระสงฆ์กับการบริหารสาธารณะด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประยูรวงศ์.
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2525). **สังคมวิทยาศาสนา**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- จิรศักดิ์ กลิ่นพิบูลย์. (2541). **บทบาทการพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรมของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในพระนครศรีอยุธยา**. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาศึกษา). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2523). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม. (2519). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมในด้านการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เฉลิม อุดตกฤษฎ์. (2521). **การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชวณะ ภวกันนท์. (2527). **บทบาทอันพึงประสงค์ของพระสงฆ์ไทย**. กรุงเทพฯ : อิมเมจ.
- ชอบ เข้มกลัด. (2524). “การพัฒนาชุมชน,” **สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี**, 4 (2524) : 13 – 21.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). **การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- คุณณี ทองสีมา. (2520). **ยี่มหวาน รวบรวมเรื่องเบาๆ ในวันหนักร**. กรุงเทพฯ : หนอน.
- ตุลา มหาพสุชานนท์. (2546). **หลักการจัดการ หลักการ, ทำเรื่องแหลมฉบับ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- ธีระ ชัยยุทธขรรค์. (2535). “คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรม – ผลที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา,” **การวิจัยทางการศึกษา**, 22(1) : 76 - 83.
- ธีระพร อุวรรณโน. (2541). **จิตวิทยาสังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล วรรณเสถียร. (2547). **ศึกษาบทบาทและผลกระทบจากบทบาทของวัดชัยมงคล อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). “การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่ม,” การวัดผลการศึกษา. 3(4) : 23-24.
- ประพันธ์ อำพันประสิทธิ์. (2529). **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ประเวศ วะสี. (2540). **พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์. (2547). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมและจิตลักษณะกับพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี**. ขอนแก่น : โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2540). **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปราณี เกื้อทอง. (2546). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา : ศึกษากรณีวัดในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมเพื่อการพัฒนา). นนทบุรี : สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ปลื้ม โชติขัญยางกุล. (2535). **กฎหมายคณะสงฆ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2550). **กฎหมายคณะสงฆ์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรพิทยา แก้วสามสี. (2529). **การศึกษาบทบาทการบริหารของศึกษาธิการจังหวัดในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหาร). สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2536). **สถานการณ์พระพุทธศาสนาพลิกหายนะเป็นพัฒนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- _____. (2543). **ไตรภูมิพระร่วงมีอิทธิพลต่อสังคมไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : ธนัช.
- _____. (2547). **ไตรภูมิพระร่วงมีอิทธิพลต่อสังคมไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : ธนัช.
- พระมหากฤษฎา นันทเพชร. (2540). **ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต. (2513). **บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : บพิธ.
- พระมหาประสิทธิ์ เขมสิริ. (2545). **บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระมณเฑียรในอำเภอปรางค์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระมหาโยธิน ละมุล. (2545). **บทบาทพระสงฆ์ในฐานะทรัพยากรมนุษย์และนักพัฒนา**

ทรัพยากรมนุษย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาศักดิ์). กรุงเทพฯ : สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระมหาวิเชียร ชันทองดี. (2547). **บทบาทของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน : ศึกษา**

เฉพาะกรณีพระครูวิศาลเขมคุณ วัดพิชโสภาราม อ.เขมราช จ.อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์

ศศ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2552). **หลักธรรมที่ทำให้ชีวิตมีความสุข.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2527). **ค่านิยมแบบพุทธ.** กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ.

พระศรีสุทธิโมลี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2516). **บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ในการพัฒนาเรื่อง**

พุทธศาสนากับสังคมในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ศิวพร.

พัฒน์ สุจำนง และคณะ. (2525). **การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน สำหรับประเทศไทย.**

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

พิทยา สายหู. (2529). **กลไกของสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ภาวิณี หงส์เจริญ. (2544). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการพัฒนาและรับรองคุณภาพ**

โรงพยาบาลของบุคลากรโรงพยาบาล ชุมชนจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.

(การจัดการบริการสุขภาพ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

กัญญา สาร. (2523 ก). **การบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2523 ข). **หลักการการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2528). **สังคมวิทยาศึกษา.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2525). **การพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัชนิกร เสริมใส. (2528). **สังคมวิทยาชนบท.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์

พับลิเคชั่นส์.

ล้อม เฟื่องแก้ว. (2550). **สุนทรภู์ : อาลักษณ์เจ้าจักรวาล.** กรุงเทพฯ : มติชน.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. (2539). **สารานุกรมพระพุทธศาสนา.**

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วินิจ อมรรนชัย. (2546). **บทบาทของคณะกรรมการในการบริหารโครงการโรงเรียนสีขาว**

เฉลิมพระเกียรติ พลอดยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิรัช เกียรติศรีกุล. (2540). **ใช้ตัวร้อน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2531). **หลักการพัฒนารวมชน : การพัฒนารวมชนประยุกต์**. กรุงเทพฯ :

โอเดียนสโตร.

วิรัช กลวิรัตนกุล. (2540). **การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร สกุลเจริญพร. (2550). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา**. นครปฐม :

มหาวิทยาลัยมหิดล.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. (2522). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์.

สงวนศรี วิรัชชัย. (2528). **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร.

สนธยา พลศรี. (2545). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนารวมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2523). **การพัฒนารวมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร.

สานิตย์ บุญชู. (2525). **ความรู้ทั่วไปในการพัฒนารวมชน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สายชล อยู่โพธิ์ทอง. (2549). **ทัศนะต่อความร่วมมือในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ**

เผยแผ่พระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดแห่งหนึ่ง เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร.

ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนารวมชนและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานทะเบียนอำเภอเกาะสมุย. (2554). **ข้อมูลประชาชนทะเบียนราษฎร์**. จันทบุรี : สำนักงานฯ.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2550). **ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่**

พระพุทธศาสนาพ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา.

สุชา จันทร์อม. (2553). **จิตวิทยาทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุพัตรา สุภาพ. (2528). **สังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.

_____. (2539). **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2542). **การตีความหลักธรรมพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มบ.

สุวัชรีย์ เสงี่ยมอมร. (2545). **ความรู้และทัศนคติของบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาและรับรอง**

คุณภาพโรงพยาบาล : กรณีศึกษาโรงพยาบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปัญหา

พิเศษ ศศ.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

แสง จันทรงาม. (2520). **การสอนจริยธรรมในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

แสง รัดมนมงคลมาศ. (2545). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : เพชรสยามการพิมพ์.

- อมรรัตน์ สอนคง. (2537). **บทบาทในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของศึกษานิเทศก์และศึกษานิเทศก์ จังหวัดในภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถ อรรถยุติ. (2545). **ทัศนะของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการแปรรูปองค์กร : ศึกษากรณี โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง**. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัญจรวรรณ วงศ์ปราช. (2544). **ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2536). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- อุทัย หิรัญโต. (2526). **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Best and Khan, James V. (1993). **Research in Education**. 7 th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Biddle. W.W. and L.J. Biddle. (1950). **The Community Development Process : The Discovery of Local Initiative**. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York : Harper Collins.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. 3 rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Hoyle, Eric. (1969). **The Role of the Teacher**. London : Routledge and Kegan Paul.
- Krejie, Robert V. and Morgan, Earyle W. (1970). **Educational and Psychological Measurement**. New York : Macmillan.
- Linton, Ralph. (1964). **The Study of Man**. New York : D.Appleton Century Groups.
- McDonal Rechard R. and James. (1971). **Schellenbeg, Selected Reading and project in Social Psychology**. New York : Randon House.
- Sabin, Treodone. R. (1972). **Role Psychological A spects, International Enc;lychopedia of the Social Sciience**. New York : The Mace Millan Co.and the Free Press.
- Soutoy, Peter Du. (1962). **The Organization of Community Development Program**. London : Oxford University Press.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. พระศรีศาสนโมลี (พระมหาวิสุต ปญญาทีโป ป.ธ.9) เจ้าคณะอำเภอสอยดาว
เจ้าอาวาสวัดโคง์สนามเป้า จังหวัดจันทบุรี
2. ผศ.อรรณวิทย์ เกลิมพงษ์
อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี
3. ผศ.บุษยา ประทุมยศ
อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี
4. นายปราโมทย์ สุวรรณ
อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จังหวัดจันทบุรี
5. นายกิจจา นวลสุวรรณ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา
จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการจัด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

กราบมนตรีการ พระศรีศาสนโมลี (พระมหาวีสุต ปณฺญาทีโป ป.ธ.๕)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิตติ สุจิตฺโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าพระเดชพระคุณท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอ กราบมนตรีการ พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาวางขึ้นเพื่อ ใช้ในการวิจัย

จึงกราบมนตรีการมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอกราบมนตรีการด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศบ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรวิทย์ เกลิมพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิต์โต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการนี้
มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยา ประทุมยศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุกิจโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการนี้
มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์ปราโมทย์ สุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายกิจจานวลสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการนี้ มหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญ ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษารวบรวมขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ ขอให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน นายอำเภอขลุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓๐ ฉบับ

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้ นักศึกษาขอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตอำเภอขลุง จังหวัด จันทบุรี เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษารว้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษารณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านตำบลมะขาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ เป็น
ประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลมะขาม อำเภอ
มะขาม จังหวัดจันทบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๓-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านอธิการบดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามลุ่ม

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านอธิการบดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างท่านอธิการบดี

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านผู้อำนวยการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตำบลท่าหลวง

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านคณบดีคลังแฉ่ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างท่านคณบดีคลังแฉ่ม

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

เรียน ท่านคณบดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๐ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากิติ สุธิตโต (สร้อยมาลา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์
เป็นประธานที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการนี้
จำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคณบดี

จึงเรียนมาเพื่อขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

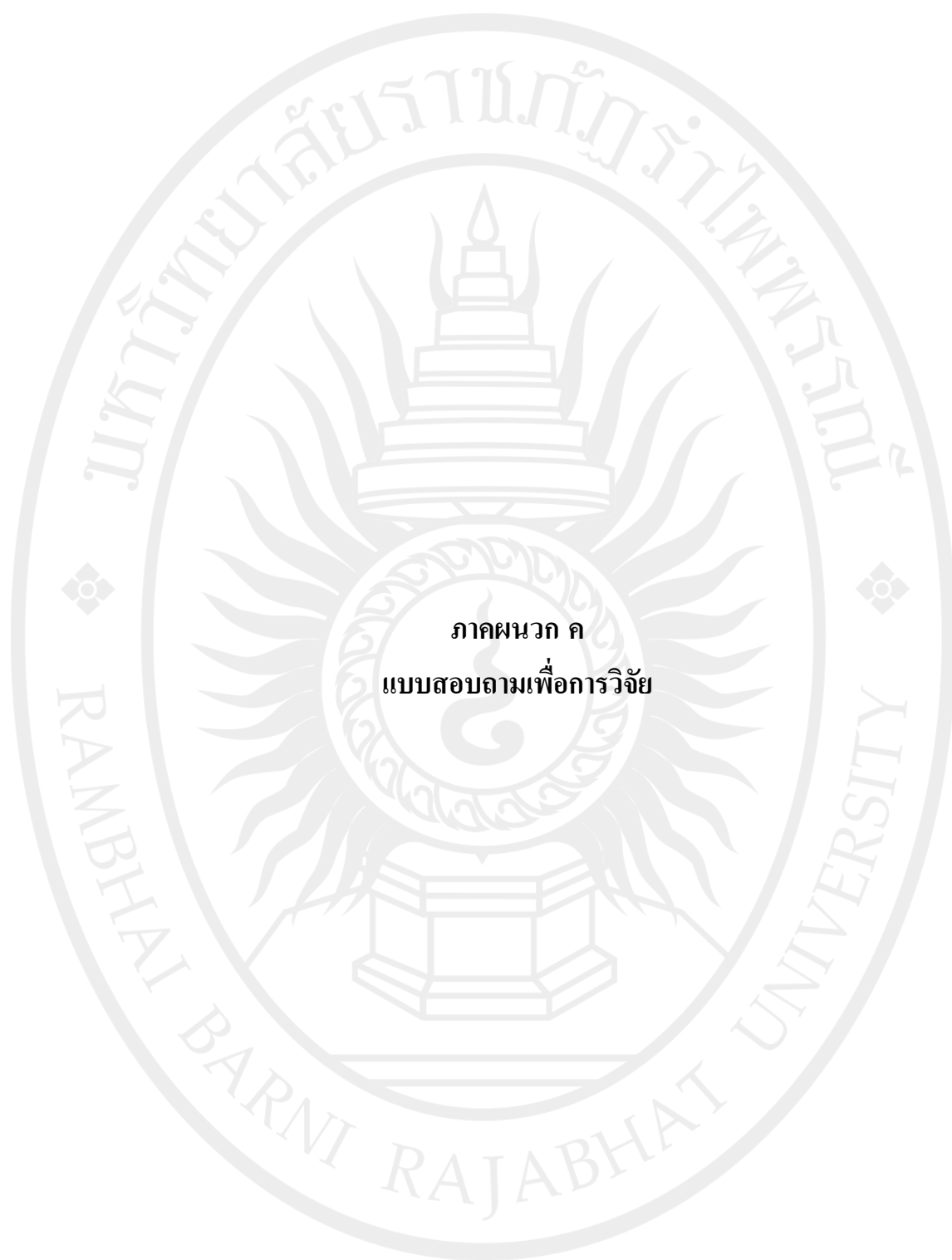
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๑ ๕๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร. ๐-๓๕๔๗-๑๐๖๑

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เฉพาะในการเก็บข้อมูลทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการทราบ เรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย
 ตอนที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อเพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปได้ด้วยความสมบูรณ์ถูกต้อง
4. ข้อมูลที่ตอบในแบบสอบถามและความคิดเห็นของท่านจะใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะเก็บความคิดเห็นไว้เป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะจัดทำออกมาในรูปของกลุ่มบุคคล ดังนั้นจึงไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของท่านแต่ประการใด

ขออนุโมทนาขอบใจทุกท่านเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระครูสุจิตตจิตติวัฒน์ (พระมหาจิตติ สุจิตโต สร้อยมาลา)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
ในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ซึ่งตรงกับข้อมูลของท่านในปัจจุบัน ตามความเป็นจริง
หน้าคำตอบที่ท่านเลือก

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพสมรส

☐ 1) โสด

☐ 2) สมรส

☐ 3) หม้าย/หย่าร้าง

4. การศึกษา

☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ 2) ปริญญาตรีขึ้นไป

5. อาชีพ

☐ 1) รับจ้าง

☐ 2) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 3) เกษตรกรรม

☐ 4) ค้าขาย

☐ 5) อื่นๆ

6. รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน บาท

7. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ ปี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ ความเข้าใจของท่านตามคำถามข้างล่างต่อไปนี้

ข้อที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย	ความคิดเห็น	
		ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)
1	พระสงฆ์ไม่ควรศึกษาวิชาการทางโลก		
2	พระสงฆ์เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า		
3	พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำชุมชนให้เข้าใจในโลกของจิตวิญญาณ		
4	พระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง		
5	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน		
6	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการสืบสานและอนุรักษ์ประเพณี		
7	พระสงฆ์ให้การสงเคราะห์การศึกษา แก่ผู้ที่ด้อยโอกาส		
8	พระสงฆ์เป็นผู้ทรงจำและสืบทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา		
9	พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนวสำหรับชาวบ้านในการดำเนินชีวิต		
10	พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีทางพระพุทธศาสนา		
11	พระสงฆ์เป็นหมอเยียวยาให้แก่ผู้หมดกำลังใจในการดำเนินชีวิต		
12	พระสงฆ์เป็นผู้ที่ศึกษาและเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา		
13	พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการมอบทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษา		
14	พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำให้เยาวชนให้ปฏิบัติตามหลักธรรมของความกตัญญูกตเวทิตี		
15	พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้าน ได้รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม		
16	พระสงฆ์เป็นผู้นำในการริเริ่มพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา		
17	พระสงฆ์แนะนำให้ประชาชนไม่ให้ประมาทในการดำรงชีวิต และใช้สอยทรัพย์สินต่างๆ แก่ชุมชน		

ข้อที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย	ความคิดเห็น	
		ใช่ (1)	ไม่ใช่ (0)
18	พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยคลายความทุกข์ให้กับชาวบ้านได้		
19	พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด		
20	พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
21	พระสงฆ์เป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อตัวเองน้อยกว่าบุคคลธรรมดา		
22	พระสงฆ์เป็นผู้คอยแนะนำให้ชาวบ้านเว้นจากอบายมุข เช่น งดเหล้า เข้าพรรษา ฯลฯ		
23	วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนทางวัฒนธรรมและประเพณีไทย		
24	พระสงฆ์เป็นผู้มีความเกื้อกูลอาทรต่อการเป็นอยู่ของชุมชน		
25	พระสงฆ์เป็นผู้ช่วยประสานรอยร้าวให้กับครอบครัวและชุมชนได้		
26	พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาแก่ชุมชน ทั้งระดับมหาวิทยาลัย มัธยมศึกษา ประถมศึกษา ตลอดจนศูนย์เด็กเล็ก		
27	พระสงฆ์ที่เผยแผ่หลักธรรมทางลือต่าง ๆ เป็นช่องทางหนึ่ง ที่ให้ชุมชนเข้าใจ ธรรมะมากขึ้น		
28	พระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชน ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้		
29	พระสงฆ์เป็นผู้ที่ไม่ถือชั้นวรรณะอันเป็นแบบอย่างที่ดีในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย		
30	พระสงฆ์วางตัวเป็นกลางทางการเมือง แต่ให้คำแนะนำแก่นักการเมือง		
31	พระสงฆ์ได้จัดวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่ เป็นความต้องการของภาครัฐ และชุมชน		
32	พระสงฆ์เป็นผู้ใช้หลักธรรมประยุกต์ให้เหมาะสม วิถีชีวิตของชุมชน		
33	พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมเพื่อลดอาชญากรรมในชุมชน		
34	พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชน		
35	พระสงฆ์เป็นผู้บอกผลของการทำความดีและความชั่วให้กับชุมชน		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 3 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ ความเข้าใจของท่านตามคำถามข้างล่าง
ต่อไปนี้

ข้อที่	บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
	หน้าที่การปกครองของพระสงฆ์					
1	การปกครองของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์รู้จักระเบียบวินัย และหลักธรรมได้ปฏิบัติดีขึ้น					
2	พระสงฆ์ควรวางตนเป็นกลางในทางการเมือง					
3	ถ้าพระสงฆ์เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนจะมีกำลังใจมากขึ้น					
	หน้าที่การศึกษาของพระสงฆ์					
4	การเรียนธรรมะทางพระพุทธศาสนานั้น ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเป็นอยู่ของชุมชนอย่างมาก					
5	การศึกษาของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์สามารถใช้ชีวิตให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันของชุมชนได้					
6	การที่นักเรียนและฆราวาสได้เรียนและเข้าสอบธรรมศึกษานั้น เป็นการศึกษาธรรมแล้วนำไปปฏิบัติในชุมชนของตนได้					
7	ปัจจุบันมีการบวชพระน้อยกว่าควรจะเป็น					
	หน้าที่ศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์					
8	พระสงฆ์ที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจข้อควรปฏิบัติมากขึ้น					
9	พระสงฆ์ที่ดำเนินการมอบทุนสงเคราะห์แก่นักเรียนนั้น ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการศึกษามากขึ้น					

ข้อที่	บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
10	โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโรงเรียนของวัดที่เปิดสอนธรรมะ เพื่อให้เยาวชนมาเล่าเรียนในวันหยุด					
11	พระสงฆ์ได้ส่งเสริมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร					
12	นักเรียนของโรงเรียนที่อยู่ในวัด ย่อมมีโอกาสทำกิจกรรมทางศาสนา					
	หน้าที่การเผยแผ่ของพระสงฆ์					
13	พระสงฆ์ที่จัดรายการธรรมะทางสื่อต่าง ๆ เป็นการประหยัดเวลาในการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่ชุมชน					
14	การทำบุญตักบาตรวันพระเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้สร้างความดีได้ช่วงหนึ่ง					
15	ปัจจุบันวัดควรจัดหาทรายไว้เพื่อให้ก่อกองพระเจดีย์ทรายในประเพณีสงกรานต์					
16	การปฏิบัติกิจพระธรรมทูตของพระสงฆ์ เป็นการเผยแผ่ธรรมะและแนวทางการดำเนินชีวิตไปยังชุมชน					
	หน้าที่การสาธารณูปการ(ก่อสร้าง) ของพระสงฆ์					
17	การอุปสมบท(บวชพระ)จะต้องบวชในอุโบสถเท่านั้นส่วนวัดที่ไม่มีอุโบสถไม่สามารถทำกิจสงฆ์นี้ได้					
18	ศาสนาสถานของวัด ควรอนุรักษ์ศิลปะความเป็นไทยไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นต่อไป					
19	การก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ของวัดนั้น จะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นทุกครั้ง ว่าจะได้ประโยชน์เพียงใด					

ข้อที่	บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
	หน้าที่การสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์					
20	วัดที่มีสนามกีฬาภายในวัดเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชน เข้าวัดเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับวัดมากขึ้น					
21	วัดให้โอกาสแก่ชุมชนโดยการทำให้เป็นศูนย์กลางใน กิจกรรมของหมู่บ้านแม้บางครั้งเกิดความเสียหายก็ต้องยอม					
22	พระสงฆ์ที่เป็นหมอยากลางบ้าน(หมอแผนไทย) เป็นการ สงเคราะห์ผู้ที่ป่วยทั้งทางกายและจิตใจ					
23	ชุมชนช่วยกันปลูกจิตสำนึกที่จะให้วัดปลอดจากอบายมุข ทุก ๆ อย่าง					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล พระครูสุจิตกิตติวัฒน์ (พระมหากิตติ สุจิตโต สร้อยมาลา)
 วัน เดือน ปีเกิด 16 พฤษภาคม 2501
 สถานที่เกิด 14 หมู่ที่ 11 ตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน วัดบ้านอ่าง 59 หมู่ที่ 3 ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
 ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดบ้านอ่างและเจ้าคณะอำเภอมะขาม
 สถานที่ทำงาน วัดบ้านอ่าง ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาผู้ใหญ่วัดพระเชตุพน กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2524 มัธยมศึกษาปีที่ 5 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2548 นิติศาสตรบัณฑิต นบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 จังหวัดนนทบุรี
 พ.ศ. 2551 ศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. (เกียรตินิยม) (พัฒนาชุมชน)
 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
 พ.ศ. 2556 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)
 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี